

**STICHTING PENSIOENFONDS
VOOR VERLOSKUNDIGEN**

JAARRAPPORT 2008

INHOUD

A.	Voorwoord	2
B.	Kerncijfers	5
C.	Karakteristieken van het pensioenfonds	8
D.	Verslag van het verantwoordingsorgaan	17
E.	Bestuursverslag	21
F.	Jaarrekening	39
G.	Overige gegevens	65
H.	Bijlagen	70

A. Voorwoord

Geachte lezer,

Voor u ligt het jaarverslag 2008 van ons pensioenfonds. Hiermee brengen we verslag uit over de ontwikkelingen en het gevoerde bestuursbeleid in het afgelopen jaar. Het jaarverslag gaat daar uitgebreid op in. In dit voorwoord haal ik graag enkele belangrijke ontwikkelingen kort naar voren.

Kredietcrisis

Pensioen stond het afgelopen jaar opnieuw volop in de belangstelling. In de media werd vooral veel aandacht besteed aan de gevolgen van de kredietcrisis voor het pensioen en de toeslagverlening (indexatie). Deze gevolgen zijn ook op SPV van toepassing. De dekkingsgraad van het fonds is eind 2008 onder de 105% gezakt. Uiteraard heeft dit de volledige aandacht van het bestuur. Wij zetten alle zeilen bij om het pensioen van onze deelnemers zo goed mogelijk door deze crisis te leiden. Hiertoe heeft het pensioenfonds een herstelplan opgesteld. In dit plan is vastgelegd dat SPV verwacht binnen drie jaar weer een dekkingsgraad te hebben van 105%. De herstelperiode naar de vereiste dekkingsgraad bedraagt ongeveer 8 jaar.

Toeslagbeleid (indexatie) en kredietcrisis

De ontwikkelingen op de financiële markten hebben ook de financiële positie van ons pensioenfonds beïnvloed. Vanaf de allereerste signalen in 2007 heeft het bestuur haar deelnemers daarover geïnformeerd en op de hoogte gehouden. Net als bij andere pensioenfonds is het rendement op onze beleggingen teruggelopen door een combinatie van lagere aandelenkoersen en een lagere rente. De dekkingsgraad van het fonds is gedaald. Een deel van de daling van de dekkingsgraad is te wijten aan de gedaalde waarde van de beleggingen, maar het grootste gedeelte aan de daling van de rente. Dat risico is nu voor een deel afgedekt.

Het fonds heeft een herstelplan opgesteld waarin de maatregelen worden beschreven die genomen worden om de dekkingsgraad weer op het vereiste niveau te krijgen. Desondanks kon SPV per 1 januari 2009 de onvoorwaardelijke toeslag verlenen. Het is nog onzeker hoe de financiële positie van het fonds er volgend jaar uitziet.

Pensioenbewustzijn

Er was ook veel aandacht voor de vergroting van het pensioenbewustzijn van deelnemers. Overheid en pensioeninstanties vinden het belangrijk dat deelnemers aan pensioenregelingen goed begrijpen hoe hun pensioen in elkaar zit, zodat ze weten wat ze zelf moeten doen om een goed pensioen te krijgen en te behouden. Het pensioenfonds heeft daar de nodige aandacht aan besteed in het afgelopen jaar.

Dat dit vruchten begint af te werpen, blijkt wel uit de toename van het aantal vragen dat er in het afgelopen jaar is gesteld. Dat heeft in eerste instantie te maken met de kredietcrisis, maar ook de wijziging van de pensioenregeling heeft daar duidelijk aan bijgedragen. Omdat het bestuur niet alle vragen afzonderlijk kan beantwoorden, verwijzen wij nog eens naar de website, www.pensioenfondsverloskundigen.nl. U vindt hier de antwoorden op de meeste vragen.

Uniform Pensioenoverzicht

In het afgelopen boekjaar is het eerste Uniform Pensioenoverzicht (UPO) verzonden. Het nieuwe overzicht vervangt de door het fonds jaarlijks verstrekte pensioenopgave en moet door alle fondsen worden gebruikt. Dat maakt het onderling vergelijken van overzichten van verschillende regelingen gemakkelijker. Het doel is de deelnemers te helpen bij het maken van verantwoorde keuzes voor hun pensioenplanning. Verder worden moeilijke begrippen uit het pensioenjargon uitgebreid toegelicht.

Nieuwe bestuursleden

Ondanks herhaalde oproepen in 2008 zijn er nog geen aanmeldingen binnengekomen van collegae die zich als bestuurslid of als lid van de deelnemersraad willen inzetten voor het behoud en de uitvoering van een goede pensioenregeling voor verloskundigen. Het bestuur zoekt nog steeds enthousiaste mensen die deze uitdaging willen aangaan.

Enkele cijfers

Eind 2008 had het pensioenfonds 1.811 actieve deelnemers, 789 slapers en 391 pensioengerechtigden. Het voor pensioenuitkeringen beschikbare vermogen bedraagt ca. € 142 miljoen. De algemene reserve is aan het einde van 2008 negatief (ongeveer +/- € 800.000).

Dankwoord

Hierbij een woord van dank aan iedereen die zich - dikwijls naast drukke werkzaamheden - het afgelopen jaar heeft ingezet voor de beroepspensioenregeling voor onze beroepsgroep.

De Meern, 3 juni 2009

Namens het bestuur,

H.M.Cromheecke - Reus
Voorzitter

B. Kerncijfers

Deelnemers, gewezen deelnemers en pensioengerechtigden

	31-12-2008		31-12-2007		31-12-2006		31-12-2005		31-12-2004	
	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%
Deelnemers	1.811	60,5	1.751	61,0	1.725	63,9	1.676	63,9	1.610	63,2
Gewezen deelnemers	789	26,4	752	26,2	620	23,0	584	22,3	580	22,8
Pensioengerechtigden	391	13,1	369	12,8	355	13,1	361	13,8	357	14,0
Totaal	2.991	100,0	2.872	100,0	2.700	100,0	2.621	100,0	2.547	100,0

Premiebaten, pensioenuitkeringen

(Bedragen x € 1.000)	2008	2007	2006	2005	2004
Premiebaten	7.033	6.447*	5.895	5.770	5.791
Pensioenuitkeringen	3.400	3.058	2.935	2.906	2.754

* Vanaf 2007 is geen reductie meer mogelijk op de koopsom. Tevens is per 1 januari 2007 een nieuwe systematiek voor de premievaststelling ingevoerd.

Voorziening pensioen verplichtingen, algemene reserve, vermogen en dekkingsgraad

(Bedragen x € 1.000)	31-12-2008	31-12-2007	31-12-2006	31-12-2005	31-12-2004
Voorz. Pensioenverpl.*	142.395	100.845	83.101	82.407	76.067
Algemene reserve	-/ 795	42.353	57.522	53.056	45.488
Vermogen					
Beleggingen	140.168	142.051	139.390	133.989	119.561
Liquide middelen	1.466	1.371	1.066	895	1.369
Vorderingen en overige schulden	-/ 34	-/ 224	167	579	625
Totaal	141.600	143.198	140.623	135.463	121.555
Rentetermijnstructuur (%)*	3,4	4,9	4,0	4,0	4,0
Dekkingsgraad (%)	99,4	142,0	169,2	164,4	159,8

*De Voorziening PensioenVerplichtingen (VPV) is in de jaren vóór 2007 gebaseerd op afwijkende grondslagen. Bij de berekening van de VPV in het verleden is rekening gehouden met een rekenrente van maximaal 4% en een voorwaardelijke toeslag. Vanaf 2007 is bij de berekening van de VPV rekening gehouden met 2% resp. 2,5% onvoorwaardelijke toeslag (indexatie) en de rentetermijnstructuur.

Verdeling beleggingsportefeuille

	31-12-2008		31-12-2007		31-12-2006		31-12-2005		31-12-2004	
		%		%		%		%		%
Vastgoed beleggingen	6.493	4,7	-	-	-	-	-	-	-	-
Aandelen	28.521	20,3	40.298	28,4	35.972	25,8	33.967	25,4	31.225	26,1
Vastrentende waarden	91.759	65,5	100.366	70,6	103.270	74,1	94.790	70,7	87.883	73,5
Derivaten	8.449	6,0	-	-	-	-	--	-	-	-
Overige beleggingen	4.946	3,5	1.387	1,0	148	0,1	5.232	3,9	453	0,4
Totaal	140.168	100,0	142.051	100,0	139.390	100,0	133.989	100,0	119.561	100,0

Beleggingsopbrengsten en kosten vermogensbeheer

(Bedragen x € 1.000)	2008	2007	2006	2005	2004
Directe opbrengsten	4.136	4.410	4.231	4.070	4.351
Indirecte opbrengsten	-/- 7.753	-/- 3.700	-/- 255	8.723	3.530
Totaal	-/- 3.617	710	3.976	12.793	7.881
Kosten*	-/- 443	-/- 343	-/- 157	-/- 149	-/- 167
Netto opbrengsten	-/- 4.060	367	3.819	12.644	7.714

Beleggingsrendement

(in procenten)	2008	2007	2006	2005	2004
Aandelen	-/- 39,6	-/- 1,7	12,5	26,8	5,7
Vastrentende waarden	5,1	1,5	-/- 0,2	5,4	7,6
Liquide middelen	1,8	3,7	3,0	2,6	2,7
Gemiddeld rendement exclusief renteaafdekking	-/- 10,1	0,5	2,9	10,7	7,1
Gemiddeld rendement inclusief renteaafdekking	-/- 2,4	-	-	-	-

Het beleggingsrendement is berekend volgens de VBA-Performance Presentatie Standaarden waarbij waardering van de portefeuille op maandbasis plaatsvindt en de perioderendementen meetkundig berekend worden.

* Toename ten opzichte van 2007 wordt voornamelijk verklaard door het contractueel overeengekomen ingroeimodel voor Financieel Pensioenmanagement, waarbij vanaf het moment van implementatie van afdekking van het renterisico (=2008) de volledige vergoeding geldt. Daarnaast nemen de kosten vermogensbeheer in dit overzicht in de loop der jaren ogenschijnlijk toe als gevolg van het feit dat een deel van de kosten niet meer wordt ingehouden via de beleggingspools (en daarmee via de rendementen), maar via een nota in rekening wordt gebracht. Dit komt de transparantie ten goede.

C. Karakteristieken van het pensioenfonds

Profiel

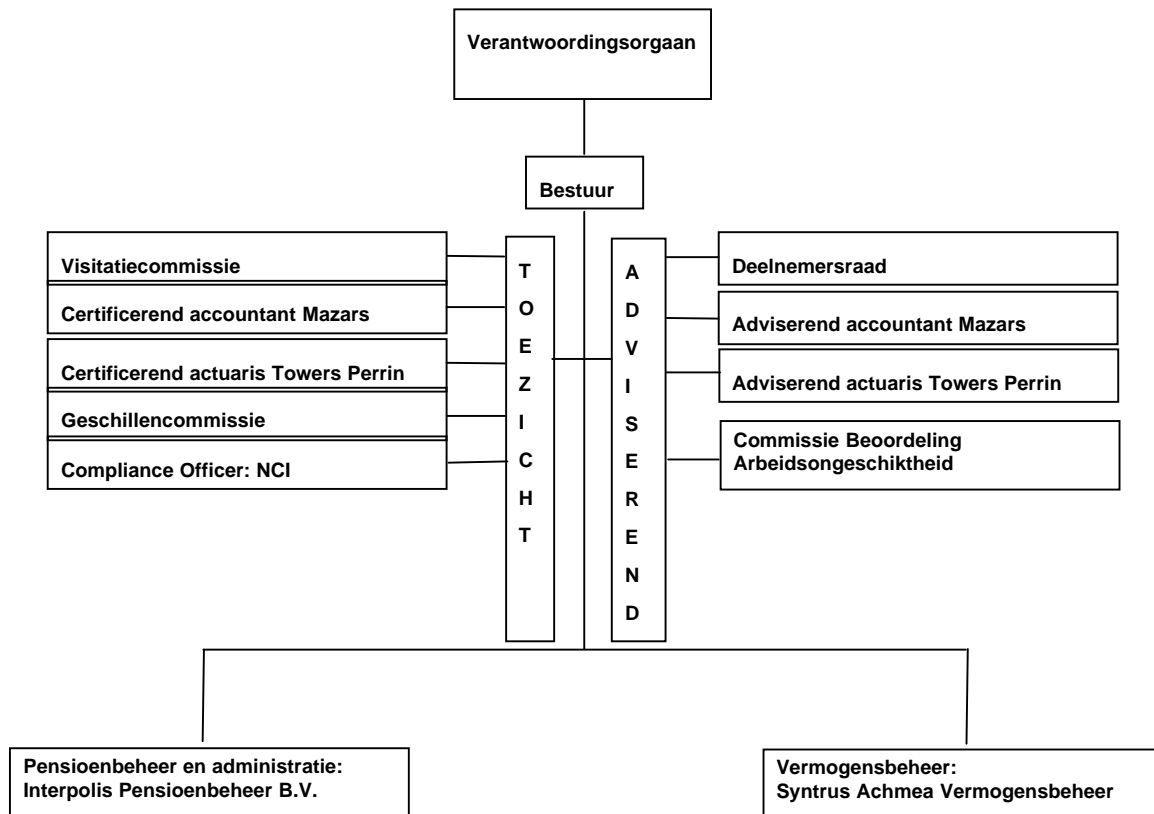
Stichting Pensioenfonds voor Verloskundigen (SPV), statutair gevestigd te Tilburg is opgericht op 10 september 1973 en staat ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder nummer 41095601. SPV is een beroepspensioenfonds en is aangesloten bij koepelorganisatie de Unie van Beroepspensioenfondsen (UvB). Het pensioenfonds heeft tot doel uitvoering te geven aan het pensioenreglement, zoals dat geldt voor eerstelijns praktiserende verloskundigen. SPV voert de pensioenregeling uit die op verzoek van de beroepspensioenvereniging “Deelnemersvereniging Pensioenfonds Verloskundigen” door de Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid is verplichtgesteld voor iedere verloskundige die de praktijk in Nederland voert en in Nederland woonachtig is.

SPV beperkt zijn activiteiten tot het uitvoeren van (een) pensioenregeling(en) en het verrichten van werkzaamheden die daar rechtstreeks verband mee houden en die het pensioenfonds in staat stellen zijn maatschappelijk functie – het verzorgen van (gewezen) deelnemers voor de financiële gevolgen van arbeidsongeschiktheid, overlijden of pensionering op basis van solidariteit en collectiviteit – zo goed mogelijk uit te voeren. SPV ontwikkelt géén activiteiten die niet behoren tot de kerntaken van een pensioenfonds en oefent geen nevenactiviteiten uit.

Organisatie van het pensioenfonds

Verdeling van taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden

In het vervolg van dit hoofdstuk beschrijven wij de huidige organisatie van ons fonds aan de hand van onderstaand schema.

Bestuur

Het bestuur is verantwoordelijk voor het beheer van het pensioenfonds en het uitvoeren van de pensioenregeling, waaronder het doen van pensioenuitkeringen aan pensioengerechtigden. Onderdeel van deze verantwoordelijkheid is het uitvoeren van interne controlemaatregelen gericht op de juiste en volledige registratie van de gegevens van SPV.

Het bestuur heeft, krachtens de statuten en reglementen, bevoegdheden tot het verrichten van betalingen en het aangaan van contractuele verplichtingen met derden.

Rooster van aftreden

Het bestuur bestaat uit vijf of zeven bestuursleden. Alle bestuursleden worden gekozen uit de deelnemers, gewezen deelnemers die aanspraken hebben op ouderdomspensioen van SPV, of gepensioneerde deelnemers in de pensioenregeling. Bestuursleden worden gekozen door de Algemene vergadering van de Deelnemersvereniging Pensioenfonds Verloskundigen (DPV) op voordracht van het fonds.

De leden van het bestuur treden om de zes jaar af. Een aftredend lid kan één maal worden herkozen of benoemd. Per 31 december 2008 zijn er twee vacatures voor nieuwe bestuursleden.

Aan het eind van het verslagjaar is de samenstelling van het bestuur als volgt:

Aftredend per

Oorspronkelijk benoemd door het algemeen bestuur van de KNOV

Mevrouw H.M. Cromheecke – Reus (voorzitter) , Meppel ¹	31 december 2011
Mevrouw M.P. van der Kwast (secretaris) , Hoon	31 december 2012 (2 ^e termijn)

namens de (gewezen) deelnemers

Mevrouw S. C. van der Mandele-van der Bom , Harlingen (penningmeester tot 1 juli 2008)	31 december 2009
Mevrouw M.E.A. Bartels , Roosendaal (penningmeester sinds 1 juli 2008)	16 juni 2012
Mevrouw M.G.P.G. Elings , Veldhoven	11 mei 2013

Het bestuur van SPV heeft de dagelijkse uitvoering van de werkzaamheden uitbesteed aan een uitvoeringsorganisatie. Deze werkzaamheden betreffen vermogensbeheer, pensioenadministratie en bestuursondersteuning. Uitgangspunt is dat het bestuur, conform de eisen van de Wet verplichte beroepspensioenregeling (Wvb) verantwoordelijk blijft voor de juiste uitvoering van de uitbestede taken.

Dagelijks bestuur

Het dagelijks bestuur van SPV wordt gevormd door de voorzitter, secretaris en penningmeester van het fonds. Zij vertegenwoordigen gezamenlijk SPV in en buiten rechte. Het bestuur heeft uitsluitend bevoegdheden conform de statuten en reglementen van SPV.

Deelnemersvereniging

Om het draagvlak van de verplichtgestelde pensioenregeling te kunnen toetsen is in 2006 de beroepspensioenvereniging opgericht onder de naam "Deelnemersvereniging Pensioenfonds Verloskundigen" (DPV). De DPV bepaalt de opzet van de regeling, benoemt onder meer de bestuursleden en heeft een adviserende rol bij reglementswijzigingen (statutair vastgelegd). Het bestuur van SPV overlegt minimaal eenmaal per jaar met het bestuur van DPV.

---

¹ *Mevrouw Cromheecke heeft aangegeven ultimo 2009 af te treden als bestuurslid.*

Het bestuur van de DPV bestaat ultimo 2008 uit:
mevrouw S.R. de Korte , Enkhuizen (voorzitter)
mevrouw G.E.M. Haanraads , Assendelft (penningmeester)
mevrouw P.T.M. Höcker , Voorschoten (secretaris)

Verantwoordingsorgaan

Het bestuur legt jaarlijks verantwoording af over het gevoerde beleid aan het zogenaamde "verantwoordingsorgaan". Het verantwoordingsorgaan is een orgaan van het pensioenfonds en is op 31 december 2008 als volgt samengesteld:

Vertegenwoordiging van de actieve deelnemers:

mevrouw G.E.M. Haanraads , Assendelft
mevrouw P.T.M. Höcker , Voorschoten
mevrouw S.R. de Korte , Enkhuizen

Vertegenwoordiging van de pensioengerechtigden:

mevrouw T.M. Voorwald-Tas , Zuidwolde (DR)

Jaarlijks beoordeelt het verantwoordingsorgaan de werkwijze, het beleid en de keuzes van het bestuur van SPV. Het verantwoordingsorgaan geeft een schriftelijk en beargumenteerd oordeel. Vervolgens geeft het bestuur van SPV een schriftelijke en beargumenteerde reactie hierop. Zowel het oordeel van het verantwoordingsorgaan over boekjaar 2007, als de reactie van het bestuur, zijn opgenomen in hoofdstuk D van dit jaarverslag.

Deelnemersraad

SPV kent een adviesorgaan in de vorm van een deelnemersraad. De deelnemersraad adviseert het bestuur over onderwerpen als pensioenpremies en indexaties. In de deelnemersraad hebben zowel verloskundigen, gewezen verloskundigen als gepensioneerde verloskundigen zitting. De deelnemersraad vergadert minimaal eenmaal per jaar samen met het bestuur.

De leden van de verenigingsraad van de deelnemersvereniging pensioenfonds verloskundigen (DPV) zijn tevens leden van de deelnemersraad van het pensioenfonds. Daarnaast is er een vacature beschikbaar voor een niet-lid van DPV om zitting te nemen in de deelnemersraad.

Aftredende leden van de deelnemersraad kunnen, aansluitend op hun zittingsperiode van maximaal 4 jaar, opnieuw worden voorgedragen. Een aftredend lid is twee maal herbenoembaar.

Bij de oprichting van de deelnemersvereniging (2006) is opnieuw gestart met de opbouw van de zittingstermijnen, waarbij de aftreeddatum vanuit de oude situatie is overgenomen.

Aftredend per 31 december 2008:

- Mevrouw T.M. Voorwald - Tas , Zuidwolde (DR)
- Mevrouw J.G.J. Tiehuis - Boerrigter , Almelo
- Mevrouw G.G. Muller – van Strien , Utrecht
- Mevrouw A. Idema – Poker , Utrecht
- Mevrouw A.A.H.M. van Doorn , Heeswijk-Dinther

Alle aftredende leden hebben zich opnieuw beschikbaar gesteld voor een functie in de deelnemersraad.

De deelnemersraad is per 31 december 2008 als volgt samengesteld:

<u>Naam</u>	<u>Aftredend per</u>
Mevrouw T.M. Voorwald-Tas , Zuidwolde (DR)	31-12-2012 (2 ^e termijn)
Mevrouw J.G.J. Tiehuis-Boerrigter , Almelo ¹	31-12-2012 (2 ^e termijn)
Mevrouw G.G. Muller - van Strien , Utrecht	31-12-2012 (2 ^e termijn)
Mevrouw A. Idema-Poker , Utrecht	31-12-2012 (2 ^e termijn)
Mevrouw G.E.M. Haanraads , Assendelft	31-12-2010
Mevrouw S.R. de Korte , Enkhuizen	31-12-2010
Mevrouw van E. van Weerdenburg-van de Lagemaat , Aalsmeer	31-12-2011 (2 ^e termijn)
Mevrouw D. Bloem , Aalsmeer ¹	31-12-2011 (2 ^e termijn)
Mevrouw P.T.M. Höcker , Leiden	31-12-2011 (2 ^e termijn)
Mevrouw M.A. Veen - Piers , 's-Gravenhage	31-12-2011 (2 ^e termijn)
Mevrouw A.A.H.M. van Doorn , Heeswijk-Dinther	31-12-2012 (2 ^e termijn)
Mevrouw E.W.A. Wirken-Graafmans , Dorst	31-12-2011 (2 ^e termijn)
Mevrouw M. Brinkhuis-Truijten , Horst	31-12-2010
Mevrouw P.F.J. Roox-Grosfeld , Reuver	31-12-2010

Per 31 december 2008 zijn er twee vacatures² voor nieuwe leden van de verenigingsraad DPV en daarmee ook voor de deelnemersraad SPV. Verder is er in de deelnemersraad een vacature beschikbaar voor een niet-lid van de deelnemersvereniging en dus tevens een niet-lid van de verenigingsraad DPV.

Intern toezicht

Acht beroepspensioenfondsen - waaronder SPV - hebben de handen ineen geslagen om gezamenlijk vanuit de Stichting Dienstverlening Beroepspensioenfondsen (SDB) het intern toezicht in het kader van Pension Fund Governance (PFG) te organiseren. SDB oefent het intern toezicht uit in het kader van PFG op de besturen van aangesloten beroepspensioenfondsen. De basis voor het intern toezicht is neergelegd in de Code Pension Fund Governance van de Stichting van de Arbeid en wettelijk verankerd in de Wvb.

Het toezicht richt zich met name op het beoordelen van de beleids- en bestuursprocedures en -processen, op de *checks and balances*, de wijze waarop de uitvoering van de regeling wordt bestuurd en aangestuurd en op de wijze waarop wordt omgegaan met de risico's op de langere termijn voor het pensioenfonds.

Voor de inrichting van het intern toezicht heeft het bestuur gekozen voor intern toezicht door een visitatiecommissie. Deze visitatiecommissie, die bestaat uit 3 leden en een secretaris, bezoekt eens in de twee jaar het bestuur van SPV. SPV wordt voor de eerste maal getoetst in 2009.

Uitvoeringsorganisatie

Het bestuur heeft met inachtneming van de Beleidsregel uitbesteding pensioenfondsen er voor gekozen om de uitvoering van het vermogensbeheer, het pensioenbeheer, de beleidsvoorbereiding hiervoor en de ondersteuning van het bestuur uit te besteden. Het pensioenbeheer en de bestuursondersteuning is uitbesteed aan Interpolis Pensioenbeheer B.V. te Tilburg (IP). Het vermogensbeheer en de vermogensadministratie is uitbesteed aan Syntrus Achmea Vermogensbeheer te De Meern (SAVB). Zowel IP als SAVB zijn voor de uitvoering van de werkzaamheden van het pensioenfonds in het bezit van een SAS70-verklaring. Voor IP geldt dat het gaat om een SAS70-verklaring type II en voor SAVB gaat het om een SAS70-verklaring type I. Dit is een rapportage van de accountant van de uitvoeringsorganisatie dat de uitvoeringsorganisatie de procedures volgt die het moet volgen.

---

¹ *Mevrouw Tiehuis-Boerrigter en mevrouw D. Bloem hebben aangegeven ultimo 2009 uit de deelnemersraad te treden.*

² *In 2009 hebben zich twee potentiële kandidaten gemeld voor invulling van deze vacatures.*

SPV heeft met alle uitvoeringsorganisaties overeenkomsten en Service Level Agreements (SLA) vastgelegd. Een SLA is een overeenkomst waarin geregeld is welke diensten op welke termijn geleverd dient te worden. Ook is in de SLA vastgelegd aan welke kwaliteitsnormen de diensten moeten voldoen. De afzonderlijke SLA's zijn zodanig ingericht dat het bestuur inzicht heeft in de wijze van inrichting en uitvoering van de uitbestede bedrijfsprocessen en de daarin door de uitvoeringsorganisatie verankerde maatregelen van interne controle en risicobeheersing inclusief maatregelen gericht op fraudepreventie. Handhaving van de getroffen maatregelen gericht op een beheerste en integere bedrijfsvoering vindt plaats via interne en/of externe audits bij de uitvoeringsorganisaties. Omtrent de uitkomsten van deze audits wordt het bestuur geïnformeerd. Daarnaast heeft de certificerende accountant van SPV toegang tot alle gegevens en informatie betreffende de aan de pensioen- en vermogensbeheerders uitbestede werkzaamheden.

Commissies en werkgroepen

Om zijn werkzaamheden optimaal te kunnen uitvoeren heeft het bestuur commissies en werkgroepen ingesteld die onder meer tot taak hebben besluiten die het bestuur moet nemen voor te bereiden en genomen besluiten op verzoek van het bestuur uit te voeren.

Zij kunnen ook toezien op de uitvoering van door het bestuur genomen besluiten. Het bestuur kan besluiten dat externe deskundigen en niet-bestuursleden deel uit maken van een commissie of werkgroep.

Op basis van actualiteit wordt gewerkt met werkgroepen (tijdelijke aard) en voor langdurige aandachtsgebieden met commissies (permanent). Op dit moment kent het bestuur een tweetal commissies, te weten:

- Commissie Beleggingen
- Communicatiecommissie.

Beide commissies werken op basis van een reglement met daarin een vastgestelde taakopdracht. Deze commissies bestaan uit bestuursleden van het pensioenfonds en worden ondersteund door adviseurs vanuit de administrateur respectievelijk de vermogensbeheerder.

<u>Commissie</u>	<u>Bestuursleden</u>	<u>Opdracht</u>
Commissie beleggingen	Mevrouw M.E.A. Bartels Mevrouw M.G.P.G. Elings	<ul style="list-style-type: none"> - Het monitoren van de uitvoering van het beleggingsbeleid door de vermogensbeheerder - Het formuleren van beleidsvoorstellen op het gebied van beleggingen voor het bestuur, in samenspraak met de vermogensbeheerder. <p>Het gevraagd en ongevraagd adviseren van het bestuur omtrent alle zaken die de beleggingen van SPV betreffen</p>
Communicatiecommissie	Mevrouw H.M. Cromheecke Mevrouw M.P. van der Kwast	<ul style="list-style-type: none"> - De uitvoering van het communicatieplan - Het testen van de communicatie - Het evalueren van de communicatie

De werkgroepen hebben, in tegenstelling tot de hierboven genoemde commissies, een tijdelijk karakter en voeren een door het bestuur geformuleerde opdracht uit. Naast bestuursleden maken (externe) adviseurs deel uit van de werkgroepen.

De volgende werkgroepen waren in 2008 actief:

<u>Werkgroep</u>	<u>Bestuursleden</u>	<u>Opdracht</u>
Werkgroep ALM	Mevrouw H.M. Cromheecke Mevrouw M.G.P.G. Elings (Mevrouw M.E.A. Bartels) ¹	- Het verder begeleiden van de ALM-studie die in 2007 is gestart. - Het begeleiden van de continuïteitsanalyse die in 2008 is gestart
Werkgroep Pension Fund Governance	Mevrouw M.E.A. Bartels Mevrouw S.C. van der Mandele (Mevrouw M.P. van der Kwast) ¹	Vorbereiding van de invulling van wetsvoorschriften met betrekking tot zorgvuldig pensioenfondsbestuur.
Werkgroep Reglementen en Statuten	Mevrouw M.E.A. Bartels Mevrouw M.P. van der Kwast	Het volgen van ontwikkelingen met betrekking tot wettelijk toezicht en wetgeving en het voorbereiden van wijziging van statuten en (pensioen-) reglement(en) die het gevolg zijn van die ontwikkelingen of van bestuursbeleid.

Externe commissies

Er zijn twee commissies die niet bestaan uit bestuursleden van het pensioenfonds, te weten de Commissie Beoordeling Arbeidsongeschiktheid en de Commissie voor Geschillen.

Commissie Beoordeling Arbeidsongeschiktheid

SPV draagt zelf het risico van vrijstelling van premiebetaling bij algehele blijvende arbeidsongeschiktheid van deelnemers. Verzoeken tot premievrijstelling worden beoordeeld door de Commissie Beoordeling Arbeidsongeschiktheid. De beoordeling van de Commissie leidt tot het wel of niet verlenen van premievrije pensioenopbouw. Jaarlijks informeert de Commissie het bestuur over de behandelde aanvragen.

Voor de Commissie Beoordeling Arbeidsongeschiktheid is in 2008 in het kader van Pension Fund Governance een reglement opgesteld. Verder is bepaald dat leden van deze commissie verkiesbaar moeten zijn. Hiervoor is een rooster van aftreden opgesteld.

De leden van de Commissie worden (her-)benoemd en ontslagen door het Bestuur van het pensioenfonds. Aftredende leden van de Commissie Beoordeling Arbeidsongeschiktheid kunnen, aansluitend op hun zittingsperiode van maximaal 4 jaar, opnieuw worden gekozen.

De Commissie Beoordeling Arbeidsongeschiktheid is per 31 december 2008 als volgt samengesteld:

<u>Naam</u>	<u>Aftredend per</u>
Mevrouw Dr. I. van Ham, arts	31 december 2012
Mevrouw A. Ruysink, gepensioneerd verloskundige	31 december 2011

De Commissie heeft in het boekjaar 5 aanvragen voor premievrije pensioenopbouw behandeld, waaronder 2 herbeoordelingen. Slechts 1 aanvraag is gehonoreerd. Bij de herbeoordelingen is in beide gevallen besloten tot een ongewijzigde voortzetting. De resterende twee aanvragen zijn afgewezen, waarbij één deelnemer een herbeoordeling over 1 jaar is aangeboden.

Verder loopt er over een oude aanvraag een juridische procedure. Hiervoor is in 2008 besloten tot het instellen van een verzekeringsgeneeskundig en een arbeidsdeskundig onderzoek. De juridische procedure is in 2009 voortgezet.

---

¹ Is vervanger als een van de andere leden niet aanwezig kan zijn.

Commissie voor Geschillen

Het bestuur van SPV heeft een heldere klachtenprocedure en geschillenprocedure opgesteld. Deze procedures zijn ook op de website geplaatst zodat het voor alle belanghebbenden eenvoudig te vinden is hoe en waar men een klacht of geschil kan indienen.

Een belanghebbende kan bij een geschil met SPV in beroep gaan bij de Commissie voor Geschillen, conform de bepalingen in het reglement.

Er is een Commissie voor Geschillen, bestaande uit een jurist, een actuaaris en een verloskundige. Indien gewenst kan de Commissie, per individueel geschil, een deskundige benoemen.

De Commissie voor Geschillen is per 31 december 2008 als volgt samengesteld:

- Mr. A.L. Asscher, advocaat (voorzitter)
- Mevrouw Mr. A.J. Notebaard, actuaaris¹
- Mevrouw M. van Harn, verloskundige

Aan de Commissie is een griffier verbonden, welke geen deel uitmaakt van de Commissie. De leden van de Commissie worden benoemd en ontslagen door het Bestuur van het pensioenfonds. Met inachtneming van de bepalingen in de statuten, de reglementen en de betreffende geschillenprocedure is de Commissie bevoegd tot het doen van uitspraak in geschillen tussen het pensioenfonds en een bezwaarmaker. De geschillencommissie oordeelt in volstrekte onafhankelijkheid.

De Commissie voor Geschillen hoefde in het boekjaar 2008 geen geschillen te behandelen.

Compliance officer

Met ingang van 1 maart 2008 heeft SPV het Nederlands Compliance Instituut (NCI) aangewezen als externe compliance officer. De compliance officer ziet toe op de naleving van de gedragscode, welke jaarlijks door het bestuur wordt ondertekend, en rapporteert hier ook jaarlijks over. Alle bestuursleden hebben over 2008 een gedragscode ondertekend en eventuele nevenfunctie aan de compliance officer gemeld.

De Compliance Officer heeft begin 2009 zijn toezicht afgerond over de periode 2008 en hierover een rapport opgesteld. Over 2008 is aan alle voorwaarden voldaan en zijn er verder geen bijzonderheden te melden.

Externe deskundigen

Het bestuur laat zich bijstaan door externe adviseurs op actuariael, juridisch en fiscaal terrein. Het bestuur blijft evenwel te allen tijde eindverantwoordelijk voor alle activiteiten van het pensioenfonds.

SPV heeft een overeenkomst met enkele externe deskundigen:

- Adviserend Actuaaris: de heer R. Kruijff, Towers Perrin , Apeldoorn
- Certificerend Actuaaris: de heer M.R. Nadels², Towers Perrin , Amsterdam
- Certificerend Accountant: de heer C.A. Hartevelde, Mazars , Rotterdam
- Adviserend Accountant: de heer A.G. de Nijs, Mazars , Rotterdam

De certificerend actuaaris rapporteert jaarlijks over de financiële positie van SPV en geeft een actuariële verklaring af. De certificerend accountant controleert de jaarrekening en de verslagstaten ten behoeve van De Nederlandsche Bank en doet verslag van zijn werkzaamheden in de vorm van een accountantsverklaring en een verslag aan het bestuur. Hierin zijn opmerkingen en aanbevelingen omtrent de administratieve organisatie en interne controle van SPV opgenomen. De adviserend actuaaris en de adviserend accountant, verder in dit verslag aangeduid als actuaaris en accountant, geven het bestuur advies rondom uiteenlopende onderwerpen, gerelateerd aan hun werkgebied.

---

¹ Om gezondheidsredenen heeft mevrouw Notebaard besloten haar functie in 2009 neer te leggen.

² In 2009 is de heer Nadels vervangen door de heer R.J.G. Wilms. De heer Wilms is van Towers Perrin, Rotterdam

Volgens de wet dient er wettelijk een scheiding te zijn van kantoren tussen de certificerend actuaire en de adviserend actuaire. Indien een actuariskantoor beschikt over een gedragscode die door DNB goedgekeurd is, mogen de certificerend en adviserend actuaire van hetzelfde kantoor komen. Er moet echter altijd sprake zijn van twee verschillende personen. De actuaire van SPV is van Towers Perrin. Dit geldt voor zowel de certificerend actuaire als voor de adviserend actuaire. Towers Perrin beschikt over een dergelijke goedgekeurde gedragscode. De werkzaamheden worden goed gescheiden en het fondsbestuur is in het bezit is van een heldere taakverdeling. Het werken met één kantoor is voor SPV kostenbesparend.

Voor de accountant geeft de wet niet aan dat er sprake moet zijn van twee verschillende kantoren. Een accountant mag uiteraard niet zijn eigen werk nakijken. De accountant van SPV is van Mazars. Mazars heeft voorzien in een splitsing van personen tussen adviserend en certificerend accountant. De administrateur maakt het jaarverslag en de certificerend accountant controleert dit. De adviserend accountant geeft advies aan het bestuur.

Herverzekering

Het overlijdensrisico dat voortvloeit uit de verzekering van het aanvullend partnerpensioen voor actieve deelnemers is volledig herverzekerd bij Zwitserleven.

D. Verslag van het verantwoordingsorgaan

Inleiding

In november 2007 heeft het bestuur de bestuursstructuur van het fonds in overeenstemming gebracht met de Principes voor Goed Pensioenfondsbestuur. De nieuwe bestuursstructuur is sinds begin 2008 van kracht en omvat drie organen: het Bestuur, het Verantwoordingsorgaan en het Intern Toezicht.

Het Bestuur leidt de Stichting en geeft daarvan rekenschap aan het Verantwoordingsorgaan (VO). Het VO bestaat uit de drie bestuursleden van de Deelnemersvereniging Pensioenfonds Verloskundigen en een gepensioneerde deelnemer. Het bestuur heeft in 2007 een reglement voor dit orgaan vastgesteld op basis van de principes voor goed pensioenfondsbestuur. Hierbij zijn o.a. de minimale frequentie van het overleg met het bestuur, de te behandelen onderwerpen met betrekking tot het beleid en de verantwoording aan het VO vastgesteld.

Taken VO

Het VO heeft tot taak te oordelen over het handelen van het bestuur, over het door het bestuur uitgevoerde beleid en over de beleidskeuzes van het bestuur voor de toekomst. In het VO hebben vier vertegenwoordigers zitting: drie namens de deelnemers en een namens de pensioengerechtigden. De taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden van het VO zijn vastgelegd in een afzonderlijk reglement.

Het VO baseert het oordeel op:

- het jaarverslag;
- de jaarrekening;
- de bevindingen van het intern toezicht;
- overige verstrekte informatie.

Voor de vervulling van haar taak heeft het VO recht op overleg met het bestuur en het recht om de externe accountant of de externe actuaaris te raadplegen. Het VO kan, na een uitspraak van het intern toezicht over het niet naar behoren functioneren van het bestuur, een nader onderzoek laten bevelen door de ondernemingskamer.

In de loop van 2008 is de nodige kennis en ervaring omtrent het verantwoordingsorgaan opgedaan door de leden van het verantwoordingsorgaan. Een voorbeeld hiervan is het plannen van een bijeenkomst met het bestuur van het fonds conform art. 5.1 van het reglement verantwoordingsorgaan Stichting Pensioenfonds voor Verloskundigen. Dit jaar is er geen overleg geweest met het bestuur van het fonds met betrekking tot oordeelsvorming over haar functioneren zoals ook in dit eerste jaar van functioneren er geen overleg met de accountant en of andere deskundigen heeft plaatsgevonden.

Bijeenkomsten in 2008

In 2008 is het VO voor een kennismaking met elkaar en een delegatie van het bestuur bijeengekomen. In deze bijeenkomst is uitgebreid gesproken over de taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden van het VO.

Het VO heeft kennis genomen van het jaarrapport 2007, het accountantsverslag van Mazars en het actuariële rapport van Towers Perrin over het jaar 2007. Op basis van de gesprekken en de documenten is het VO gekomen tot de navolgende bevindingen en aanbevelingen.

Algemene indruk

Het VO heeft over het algemeen een positieve indruk over het handelen van het bestuur en het uitgevoerde beleid in 2007. Ook ten aanzien van de wijze van aansturen door het bestuur bestaat een positieve indruk. Hieronder geeft het VO op specifieke onderdelen zijn bevindingen weer.

Bevindingen

Het jaarrapport 2007 en concept rapport risicoanalyse SPV dd 18-10-2007 zijn bestudeerd. Op basis van deze informatie is het VO van mening dat het bestuur kundig en contentieus gehandeld heeft in 2007, zich goed bewust van haar verantwoordelijkheden. Complimenten voor het jaarverslag 2007 dat er goed verzorgd uitziet en behoorlijk uitgebreid de bezigheden en handelwijzen van het bestuur weergeeft. Het rapport risicoanalyse geeft een heldere aanvulling betreft inzicht in de beleidskeuzes van het fonds. Het verantwoordingsorgaan wil het bestuur om die reden vragen om in overweging te nemen dit rapport ook ter beschikking van de deelnemersraad te stellen.

Wat het verantwoordingsorgaan apart wil benoemen en wat haar zorgen baart is de kwetsbaarheid van het bestuur. Het bestuur is zich hiervan bewust en probeert zich daartegen te wapenen.

Het verantwoordingsorgaan onderschrijft het streven van het fonds om te zoeken naar een goed rendement met gecontroleerde risico's en een aanpassing van de portefeuille in 2008 op basis van de ALM/portefeuille constructiestudie van 2007. We hopen dan ook op een beter rendement wat in 2007 toch teleurstellend bleek te zijn.

Het verantwoordingsorgaan is verder van mening dat het bestuur in 2007 al veel werk verricht heeft om te voldoen aan de eisen van Wvb en dit beleid voortzet in 2008. In dit kader kan genoemd worden de inspanningen op het gebied van toezicht en transparantie. Aanvullend kijkt het verantwoordingsorgaan uit naar het speerpunt betreft de communicatie om deze beter te laten aansluiten bij de beleving van de deelnemers.

Met betrekking tot de toekomst spreekt het VO haar verontrusting uit over de ontwikkelingen binnen de beroepsgroep en de daaruit voortvloeiende gevolgen c.q. het bestaansrecht voor/van het SPV. Het verantwoordingsorgaan vindt het positief dat het bestuur aandacht besteedt aan, en zich bewust is van, het bestaansrisico van het fonds en vindt dit een mogelijk goed punt om met bijv. de deelnemersraad te bespreken.

Voor een nog meer gedegen beoordeling van de verrichtingen van het bestuur zou het VO graag volgend jaar een mondelinge toelichting op het jaarverslag van het bestuur ontvangen, notulen van vergaderingen en meer informatie over het communicatie- en deskundigheidsplan.

Utrecht, 5 november 2008
Stichting Pensioenfonds voor Verloskundigen
Het verantwoordingsorgaan

mevrouw G.E.M. Haanraads,
mevrouw P.T.M. Höcker,
mevrouw S.R. de Korte,
mevrouw T.M. Voorwald-Tas

Reactie van het bestuur op het verslag van het verantwoordingsorgaan.

Het Bestuur heeft kennis genomen van het oordeel van het Verantwoordingsorgaan over het in 2007 gevoerde beleid. Dit oordeel is neergelegd in een document dat in december 2008 in het bezit is gesteld van het bestuur van Stichting Pensioenfonds voor Verloskundigen.

Reactie van het bestuur

Het bestuur heeft kennis genomen van de bevindingen van het verantwoordingsorgaan (VO) en heeft veel waardering voor de aandacht die het VO aan het beleid van het bestuur van SPV heeft besteed. Het bestuur geeft hierna haar reactie op het oordeel van het Verantwoordingsorgaan. Deze reactie wordt ten behoeve van alle deelnemers gepubliceerd samen met het verslag van het verantwoordingsorgaan op de website van het fonds, www.pensioenfondsverloskundigen.nl.

Het bestuur deelt de zorg van het VO inzake de kwetsbaarheid van het bestuur. Zoals opgemerkt door het VO is het bestuur druk doende om zich hiertegen te wapenen.

Het VO geeft aan dat de communicatie in de toekomst beter moet aansluiten bij de belevingswereld van de deelnemers. Goede communicatie is een aandachtspunt van het bestuur. Veel inspanningen zijn afgelopen jaren geleverd om de communicatie toegankelijk te maken voor de deelnemers. Wel moet hierbij vermeld worden dat de communicatie gebonden is aan de wettelijke eisen en moet stroomlijnen met de statuten en reglementen van SPV.

Ook spreekt het VO haar verontrusting uit over de ontwikkelingen binnen de beroepsgroep en de daaruit voortvloeiende gevolgen voor het bestaansrecht voor/ van SPV.

Volgens het bestuur zijn deze gevolgen afhankelijk van de toekomstige financieel economische ontwikkelingen in ons land. Het bestaansrecht van SPV staat volgens het bestuur niet ter discussie.

Utrecht, 11 mei 2009

Bestuur Stichting Pensioenfonds voor Verloskundigen

Mevrouw H.M. Cromheecke – Reus

Mevrouw M.P. van der Kwast

Mevrouw S.C. van der Mandele – van der Bom

Mevrouw M.E.A. Bartels

Mevrouw M.G.P.G. Elings

E. Bestuursverslag

Algemene ontwikkelingen op pensioengebied

De tweede helft van 2008 zijn de dekkingsgraden van pensioenfondsen flink onder druk komen te staan door de effecten van de wereldwijde kredietcrisis. Waarschijnlijk herinneren we ons 2008 over een aantal jaar daarom als een periode met zwaar weer. Maar in 2008 speelde er meer dan de kredietcrisis. Nieuwe wetgeving werd van kracht of kreeg invulling. Zo werden met de Veegwet de puntjes op de i gezet van de Pensioenwet (PW) en de Wet verplichte beroepspensioenregeling (Wvb). Verder werden op 1 januari 2008 onder andere de artikelen over communicatie in de betreffende wetten voor pensioenfondsen van kracht. Ook werd er in 2008 opnieuw flink gediscussieerd over de houdbaarheid van het Nederlandse pensioenstelsel. Vergrijzing, ontgroening, beurzen, risico's en internationale boekhoudregels waren de ingrediënten. In dit hoofdstuk komen de wettelijke en maatschappelijke ontwikkelingen aan de orde.

Wet verplichte beroepspensioenregeling, toezichhouders , onderdekking en reservetekort

Door de kredietcrisis zijn de aandelenbeurzen fors gedaald. Het pensioenfonds is hiervoor niet immuun. Het pensioenfonds moet een deel van het vermogen beleggen op de beurs, omdat het anders op langere termijn onvoldoende rendement behaalt. De dekkingsgraad van het pensioenfonds is door de dalende beurzen ook gedaald. De dekkingsgraad is kort gezegd de verhouding tussen het vermogen van het pensioenfonds en de verplichtingen van het fonds op korte en langere termijn. De dekkingsgraad geeft aan hoeveel euro's het pensioenfonds in kas heeft tegenover elke euro die (straks) uitgekeerd moet worden. In de Wet verplichte beroepspensioenregeling staat wat een pensioenfonds moet doen als de dekkingsgraad onvoldoende is. Een pensioenfonds moet een geval van onderdekking of reservetekort 'onverwijld' melden bij de Nederlandsche Bank (DNB). Het pensioenfonds heeft een onderdekking als de dekkingsgraad minder dan 105% is. Ultimo 2008 is er sprake van een tekort aan reserves als de dekkingsgraad lager dan 114,8% is.

De dekkingsgraden van alle pensioenfondsen zijn gedaald. Het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid vindt dat er door de kredietcrisis een bijzondere situatie voor pensioenfondsen is ontstaan. Toezichhouder DNB riep pensioenfondsen op 8 oktober 2008 op om geen overhaaste beslissingen te nemen. Op 10 november 2008 voerden DNB en de minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid overleg over de gevolgen van de kredietcrisis met vertegenwoordigers van de pensioensector. Op basis van dit overleg besloot DNB pensioenfondsen uitstel te verlenen ten aanzien van het indienen van herstelplannen tot 1 april 2009. De verleende uitstel geldt voor zowel korte- als lange termijnherstelplannen. In een herstelplan zet het pensioenfonds de maatregelen die het treft om ervoor te zorgen dat het vermogen van het pensioenfonds weer op peil komt op een rij. Het gaat dan bijvoorbeeld om de samenstelling van de beleggingsportefeuille, het al dan niet toekennen van toeslagen op opgebouwde pensioenaanspraken en ingegane uitkeringen. Ook de hoogte van de premie voor het komende jaar kan worden aangepast.

Niet elk pensioenfonds krijgt dit uitstel. Uitgezonderd van het uitstel zijn fondsen die naar verwachting over onvoldoende herstelvermogen beschikken. De DNB beoordeelt welke fondsen niet in aanmerking komen voor uitstel.

Ook de financiële positie van SPV is beïnvloed door de ontwikkelingen op de financiële markt. Voor het pensioenfonds zijn het premie- en toeslagbeleid belangrijke middelen om het vermogen te sturen als het fonds er financieel wat minder voorstaat. De dekkingsgraad bij SPV is gedaald van 142% per 31 december 2007 naar 99,4% per 31 december 2008. Dat is nog een relatief gunstig percentage ten opzichte van andere pensioenfondsen.

Een deel van de daling is te wijten aan de gedaalde waarde van de beleggingen, maar een zeer belangrijk deel aan de daling van de rente. Bij een rentedaling neemt namelijk de waarde van de pensioenverplichtingen van het fonds toe. Dit zogenaamde renterisico heeft het fonds in de loop van 2008 voor 50% afgedekt .

SPV heeft ultimo 2008 een reserve- en een dekkingstekort. In verband met deze onderdekking is door het pensioenfonds in maart 2009 een herstelplan ingediend bij DNB. Onder het herstelplan bedraagt de herstelperiode om weer boven het minimaal vereiste niveau van 105% te komen ongeveer drie jaar. De reserve moet immers weer zodanig worden aangevuld dat ook in de toekomst klappen opgevangen kunnen worden, mochten die zich voordoen. De verwachte resterende herstelperiode om te voldoen aan de vereiste dekkinggraad bedraagt ongeveer 8 jaar. Het bestuur verwacht het herstel van de financiële positie van het pensioenfonds te kunnen bewerkstelligen zonder aanpassing van het beleggings-, premie- en toeslagenbeleid zoals vastgelegd in de ABTN.

Nieuwe regels over communicatie per 1 januari 2008 van kracht

Niet alle onderdelen van de Pensioenwet (PW) en de Wet verplichte beroepspensioenregeling(Wvb) zijn per 1 januari 2007 van kracht geworden. Voor een aantal onderwerpen gold een overgangperiode van een jaar. Een onderdeel waar een jaar uitstel voor gold, waren de regels voor de communicatie van pensioenfondsen. Vanaf 1 januari 2008 moet het fonds reglementswijzigingen binnen drie maanden bekend maken aan deelnemers. Ook krijgen nieuwe deelnemers binnen drie maanden een startbrief. Een deelnemer die de deelname aan de pensioenregeling beëindigt, krijgt een stopbrief. In geval van scheiding moet het fonds met de gewezen partner communiceren. Gewezen deelnemers ontvangen elke vijf jaar informatie over hun pensioenaanspraken. Alle communicatiemiddelen die wettelijk vereist zijn, moeten bovendien aan vereisten voor de inhoud voldoen.

Toeslagenlabel

Het pensioenfonds beslist jaarlijks of de pensioenen kunnen stijgen. Een dergelijke stijging heet toeslag of indexatie. Er kan slechts toeslagverlening plaatsvinden als het pensioenfonds daarvoor voldoende geld in kas heeft. Pensioenuitvoerders (pensioenfondsen en verzekeraars) moeten duidelijk maken of er naar verwachting de komende jaren genoeg geld is. In de Wet verplichte beroepspensioenregeling staat dat dit moet gebeuren met een toeslagenlabel (plaatje) en een daarbij horende tekst, de voorwaardelijkheidsverklaring.

In het toeslagenlabel wordt de verwachte toeslag afgezet tegen een gemiddelde prijsstijging van 2%. Deze verwachting staat in het label voor een gewoon en voor een slecht scenario. Het was de bedoeling dat pensioenfondsen vanaf 1 januari 2008 een toeslagenlabel hanteerden als ze informatie gaven over het toeslagbeleid. De deadline van 1 januari 2008 staat in de wet. Halverwege 2007 bleek echter dat het toeslagenlabel niet op tijd klaar zou zijn. Minister Donner van SZW heeft het label pas eind augustus 2008 definitief vastgesteld. Vanaf 1 januari 2009 zou het voeren van een toeslaglabel verplicht worden in de communicatie van alle pensioenfondsen. Nu de toekomstverwachting via het toeslagenlabel gecommuniceerd zal worden, is dit niet langer noodzakelijk in de voorwaardelijkheidsverklaring. Om die reden heeft Minister Donner ook nieuwe teksten voor de voorwaardelijkheidsverklaring verplicht gesteld. Deze nieuwe voorwaardelijkheidsverklaring moet ook per 1 januari 2009 gebruikt worden.

Ook het toeslagenlabel ondervindt echter de effecten van de crisis op de beurzen. De berekening van de kansen op het geven van een toeslag wordt uitgevoerd op basis van de dekkinggraad van het pensioenfonds. Een peildatum voor het label is 31 december. Om al direct op 1 januari 2009 te kunnen starten met het label zou de dekkinggraad van 31 december 2007 gehanteerd moeten worden. De situatie eind 2008 wijkt daar echter sterk van af. De Autoriteit Financiële Markten(AFM) is toezichhouder op de voorlichting van pensioenfondsen aan belanghebbenden. AFM controleert bijvoorbeeld of het pensioenfonds duidelijk communiceert. Zij heeft aangegeven dat ze het gebruik van het toeslagenlabel op de verplichte communicatie-uitingen niet gaat controleren tot 1 april 2009. Pensioenfondsen krijgen op deze manier de tijd om de berekeningen voor het toeslagenlabel te baseren op de dekkinggraad van 31 december 2008.

Vervolgens is deze stellingname alsnog herzien. Invoering van het label mag door fondsen verder worden uitgesteld, mits het fonds in het tweede kwartaal van 2009 de deelnemers via een (nieuws)brief informeert. Ook SPV heeft voor verdere uitstel van het label gekozen.

AFM vraagt fonds om zelf aan te geven of communicatie goed is

AFM is een relatief nieuwe toezichthouder voor pensioenfondsen. AFM concentreert zich op de communicatie van pensioenfondsen. De AFM heeft eind 2007 een self assesment aan het fonds gestuurd over de communicatie. In mei 2008 koppelde AFM de resultaten terug aan het pensioenfonds. De AFM was van mening dat het SPV een score van 74% haalde op het gebied van communicatie. Volgens het persbericht dat AFM tegelijkertijd liet uitgaan, is de pensioencommunicatie in het algemeen onder de maat. De gemiddelde score in de sector is 65%. Een minderheid van 30% van de pensioenuitvoerders scoorde een onvoldoende in de ogen van de AFM. De drie pensioenkoepels, Opf, VB en UvB, vinden dat de AFM met een dergelijk persbericht onnodig bijdraagt aan een negatieve beeldvorming over de sector. Eind 2008 heeft AFM een nieuw self assessment over communicatie aan het fonds gestuurd.

Veegwet Wet verplichte beroepspensioenregeling

Er stonden diverse kleine fouten in de Wet verplichte beroepspensioenregeling en soms waren zaken per ongeluk weggelaten. Het ministerie van SZW heeft dit gerepareerd met een veegwet. In deze veegwet staan ook beleidswijzigingen. De Tweede Kamer heeft de veegwet in 2007 behandeld. Op 8 juli 2008 nam de Eerste Kamer de Veegwet zonder beraadslaging aan. De wijzigingen uit de Veegwet zijn verwerkt in de reglementen van het fonds.

Veegwet maakt kader afkoop kleine pensioenen bekend

In de Wet verplichte beroepspensioenregeling staat dat kleine pensioenen kunnen worden afgekocht. Volgens de Wet verplichte beroepspensioenregeling mag het pensioenfonds kleine pensioenen van gewezen deelnemers eenzijdig afkopen twee jaar nadat de deelname is beëindigd. Voor oude kleine pensioenen die opgebouwd zijn voor 2007, geldt dat afkoop mag, tenzij de gewezen deelnemer bezwaar maakt. Als de gewezen deelnemer geen bezwaar maakt, kan het pensioenfonds de aanspraken administratief afkopen. Het is niet toegestaan een ondergrens te hanteren waaronder de afkoopwaarde niet wordt uitbetaald. In de Veegwet staat dat het pensioenfonds de afkoopwaarde betaalt op de dag dat de aanspraken of rechten vervallen.

Pensioenregister van start

Het ministerie van SZW heeft bepaald dat er een landelijk pensioenregister moet komen. Op 7 mei 2008 is de Stichting Pensioenregister opgericht, een samenwerkingsverband van de pensioenkoepels, verzekeraars en de Sociale Verzekeringsbank. De stichting gaat de ontwikkeling van het Pensioenregister begeleiden. De kosten daarvoor moeten gedragen worden door de pensioensector zelf. SZW werkt aan een wetsvoorstel waarbij de verplichting om mee te werken en mee te betalen aan het Pensioenregister buiten kijf komt te staan. Eind 2008 is een communicatieplan voor het Pensioenregister opgesteld.

Het is de bedoeling dat het register per 1 januari 2011 in werking treedt. Het register gaat alle Nederlandse pensioenregelingen via internet ontsluiten. Wie straks met behulp van zijn code (bijvoorbeeld zijn burgerservicenummer) inlogt, kan een overzicht opvragen van al zijn pensioenregelingen. Ook de AOW staat erin. Je weet zo dus wat je totaal aan oudedagsvoorziening krijgt. Het register laat bovendien zien waar het pensioen is opgebouwd en waar je terecht kunt voor meer informatie.

Na beëindiging deelname kunnen zelfstandigen hun pensioen maximaal 3 jaar vrijwillig voortzetten

In een brief van 6 oktober 2008 geeft minister Donner aan dat uitbreiding van vrijwillige voortzetting gedurende 10 jaar voor zelfstandigen niet fiscaal ondersteund wordt. In de Wet verplichte beroepspensioenregeling staat dat deelnemers die na beëindiging van hun deelname aan de pensioenregeling, aansluitend als zelfstandigen gaan werken, hun pensioen gedurende 10 jaar vrijwillig kunnen voortzetten. Deze bepaling uit de Wet verplichte beroepspensioenregeling is hiermee een dode letter. Donner conformeert zich in deze brief aan een eerder door staatssecretaris De Jager van Financiën ingenomen standpunt.

In de pensioenregeling van SPV is vrijwillige voortzetting voor alle deelnemers mogelijk voor een periode van maximaal 3 jaar, aansluitend op de beëindiging van hun verplichte deelname aan de regeling.

Waardeoverdracht

Geen waardeoverdracht van 2^e naar 3^e pijler voor zelfstandigen

Op 6 oktober 2008 stuurde minister Donner van Sociale Zaken en Werkgelegenheid een brief aan de tweede kamer over het pensioen van zelfstandig ondernemers. Donner geeft hierin aan dat waardeoverdracht van pensioenen tussen de tweede en derde pijler niet mogelijk is.

Tweede pijler pensioenen zijn pensioenen die in het kader van de verplichtstelling bij beroepsgenoten (beroepspensioenfondsen, zoals SPV) of in het kader van arbeidsvoorwaarden via een werkgever geregeld zijn (ondernemingspensioenfondsen, bedrijfstakpensioenfondsen). In de derde pijler regelen individuen zelf een pensioenverzekering, die expliciet aansluit bij hun wensen. Deze verzekering is beter bekend onder de noemer "lijfrente". De minister vindt dat een pensioen opgebouwd in de tweede pijler niet kan worden overgedragen naar een derde pijler regeling. Hij geeft als reden het verschil tussen het collectieve, solidaire karakter van tweede pijlerpensioenregelingen en het individuele karakter van derde pijler pensioenen.

Europese richtlijn waardeoverdracht (Portability richtlijn)

Op Europees niveau wordt onderhandeld over een richtlijn voor internationale waardeoverdracht. Het is een lang lopende zaak. Nederland was het begin 2007 niet eens met de tekst voor het eerste concept voor de richtlijn waardeoverdracht van pensioenen. De Europese Commissie heeft op 9 oktober 2007 een herzien richtlijnvoorstel gepresenteerd. Over de nieuwe tekst is in 2008 nog geen overeenstemming bereikt. De ministers van Sociale Zaken van Slovenië, Duitsland, Luxemburg en Nederland hebben zich er wel voor ingespannen, maar bereikten geen doorbraak in de onderhandelingen over de portability richtlijn.

Europese regels van invloed op kosten en risico's

Solvency II

Solvency II is regelgeving vanuit Europa die van invloed is op de kosten van de pensioenregeling, wanneer deze van toepassing wordt op pensioenfondsen. Solvency II zijn de regels voor zekerheidsmarge die verzekeraars in de toekomst gaan hanteren. Het gaat om de kans dat er zich in enig jaar de dekkinggraad onder het niveau van 105% komt. Als Solvency II van toepassing wordt voor pensioenfondsen dan moeten de buffers van de fondsen sterk stijgen, omdat verzekeraars een hogere zekerheidsmarge moeten hanteren. Het bieden van extra zekerheid is bijzonder kostbaar. Het herstellend vermogen van pensioenfondsen is echter groter dan dat van verzekeraars. Dat komt bijvoorbeeld omdat pensioenfondsen werken met een langere termijn door de verplichtstelling en omdat de pensioenfondsen premies en toeslagen mogen aanpassen.

Europa: Kans of juist niet?

Volgens de Europese richtlijn is een grensoverschrijdende pensioeninstelling toegestaan. De Nederlandse regering werkt aan een Algemene pensioeninstelling (API). Deze API moet het mogelijk maken om Nederlandse kennis en kunde op pensioengebied te exporteren naar Europa.

Eerste stap naar een Algemene pensioeninstelling gezet

In 2008 is de eerste stap naar een API gezet met een concept wetsvoorstel voor een premiepensioeninstelling (PPI). De consultatieversie leidde tot zure reacties. Minister Bos zegt goed te hebben geluisterd naar de wensen van de pensioensector. De PPI zal aanzienlijk meer mogelijkheden hebben dan in de consultatieversie werd gesuggereerd. Zeker nu minister Bos heeft besloten om de verplichte bewaarder te laten vallen. Ook mag de PPI gaan bemiddelen bij de omzetting naar een verzekerd product. Deze één-loketgedachte was een belangrijke wens van enkele partijen in de markt.

De ministerraad heeft op 7 november 2008 het wetsvoorstel PPI goedgekeurd. Het is aan de Raad van State voorgelegd. De PPI staat hoog op de agenda van het kabinet.

Goed pensioenfondsbestuur (pension fund governance)

Het bestuur van SPV vindt het van groot belang om het fonds goed te besturen. Sinds 2005 komen er steeds meer richtlijnen en regels waaraan je kunt afmeten of het fonds dat volgens de huidige normen ook doet. De Stichting van de Arbeid STAR kwam in 2005 met de Principes goed pensioenfondsbestuur. Met de principes is beoogd het pensioenfondsbestuur te verbeteren. Het gaat om zorgvuldig bestuur, intern toezicht, verantwoording, deskundigheid, openheid en communicatie. Maar ook andere regels spelen een rol, zo is de code Tabaksblat van belang voor het beleggingsbeleid. Sinds 2007 zijn de principes goed pensioenfonds bestuur van de STAR verankerd in de Pensioenwet (PW) en de Wet verplichte beroepspensioenregeling (Wvb). In 2008 is de wet- en regelgeving niet veranderd. Wat duidelijk is, is dat een pensioenfondsbestuur dient te weten waarvoor het verantwoordelijk is en dat het bestuur weet hoe het die verantwoordelijkheid moet dragen en hoe het interne toezicht is geregeld. Het bestuur dient eveneens op de hoogte te zijn hoe en aan wie het verantwoording aflegt.

Praktische invoering principes gaat door in 2008

De STAR wilde dat de principes uiterlijk 1 januari 2008 door alle pensioenfondsen ingevoerd zouden zijn. De wet eist een invoeringsdatum van 1 januari 2007. Daarbij was beloofd dat pensioenfondsen nog in 2007 extra tijd zouden krijgen om de principes in te voeren. In 2007 heeft het pensioenfonds dan ook hard gewerkt om alle principes door te voeren. De meeste beslissingen over hoe de principes moeten worden ingevuld, zijn dan ook in 2007 genomen. Het jaar 2008 stond ook in het teken van de evaluatie van de principes en van de medezeggenschap bij pensioenregelingen. Zowel besturen als deelnemersraden moesten een vragenlijst over de stand van zaken invullen. Het kabinet beslist in 2009 of de evaluatie aanleiding is om met nadere wijzigingen te komen.

Fondsspecifieke ontwikkelingen

Hierna vermelden we wat erbij SPV gebeurd is in het afgelopen verslagjaar, voor zover nog niet eerder in dit jaarverslag opgenomen.

Pensioenregeling

SPV is een beroepspensioenfonds als bedoeld in artikel 1 lid 1 sub j van de Wet verplichte beroepspensioenregeling (Wvb). De pensioenregeling is van kracht sinds 1 januari 1974 en is vastgelegd in het pensioenreglement. Het pensioenreglement is voor het laatst gewijzigd per 1 januari 2009. De belangrijkste punten van de pensioenregeling en de wijzigingen hierin staan hieronder vermeld. De door SPV uitgevoerde pensioenregeling wordt gekarakteriseerd als een premiereregeling in de zin van de Wvb.

Deelnemerschap

Deelnemer is iedere verloskundige die als eerstelijns verloskundige in Nederland werkzaam is en in Nederland woonachtig is. Ook wanneer een verloskundige werkt als invaller, waarnemer, uitzendkracht of als echoscopist(e) voldoet zij aan de voorwaarden van deelname. Verloskundigen in loondienst op wie de pensioenregeling van het ABP of de Stichting Pensioenfonds Zorg en Welzijn (voormalig PGGM) van toepassing is, zijn vrijgesteld van deelneming.

Pensioenpremie

De SPV-pensioenregeling is een zogenoemde 'beschikbare premiereregeling'. Dat betekent dat de hoogte van de pensioenpremie het uitgangspunt is voor de berekening van de pensioenopbouw van de individuele deelnemer.

De hoogte van de jaarpremie wordt jaarlijks vastgesteld en is gelijk aan 12,1% van de pensioengrondslag. Deze pensioengrondslag wordt jaarlijks vastgesteld Bij het norminkomen (voor zelfstandigen in 2008) van €57.000,-, bedraagt de jaarpremie € 5.082. De franchise (2008) bedraagt € 15.700 en werd tot 2009 jaarlijks aangepast aan de stijging van de landelijke tarieven voor verloskundige zorg, zoals vastgesteld door de Nederlandse Zorgautoriteit (NZa).

Met ingang van 2009 zijn deze tarieven gestegen. Om de binding met het inkomen te behouden, heeft het bestuur in de decembervergadering besloten de franchise en het maximum beroepsinkomen (2008: € 57.700) op een andere wijze aan te passen, voor het eerst met betrekking tot de cijfers van 2009. Vanaf 1 januari 2009 worden de bedragen verhoogd op basis van de stijging van het door de Koninklijke Nederlandse Organisatie van Verloskundigen op voorcalculatorische basis vastgestelde inkomensdeel van de normpraktijk. Op basis hiervan is het reglement met ingang van 2009 aangepast.

Een uitgebreide beschrijving van de pensioenregeling, zoals deze in 2008 van toepassing was, vindt u terug in de bijlagen (H).

Premiebeleid

De premie bedraagt in 2008 12,1% van de pensioengrondslag en wordt jaarlijks opnieuw vastgesteld. Jaarlijks vooraf worden door het bestuur van het fonds nieuwe pensioeninkooppactoren vastgesteld op grond van een advies van de adviserend actuaaris¹ van het fonds. Deze pensioeninkooppactoren gelden ongewijzigd vanaf 1 januari van een boekjaar voor dat gehele jaar.

Het omzettarief is in 2008 opgebouwd uit de volgende onderdelen:

- de actuariael benodigde koopsom ter dekking van de jaarlijkse inkoop van ouderdomspensioenen en partnerpensioenen, rekening houdend met over deze inkoop in de toekomst te verlenen toeslagen van 2% onvoorwaardelijk en 1% voorwaardelijk per jaar;
- de actuariael benodigde risicopremie ter dekking van het bij overlijden van de deelnemer nog niet opgebouwde partnerpensioenen, rekening houdend met over dit nog niet opgebouwde partnerpensioenen in de toekomst te verlenen toeslagen van 3% per jaar;
- een risico-opslag ter dekking van de reglementaire premievrijstelling bij blijvende algehele arbeidsongeschiktheid van 5%;
- een opslag van 2% op de actuariael benodigde premies en risicopremies ter financiering van toekomstige administratiekosten van ingegane pensioenen;
- een opslag van 8% voor jaarlijkse administratiekosten;
- een opslag van 0,5% ter dekking van de wezenpensioenen.

Aan de berekening van de inkooptarieven liggen de volgende actuariële grondslagen en veronderstellingen ten grondslag, voor zover afwijkend van de grondslagen die zijn opgenomen in hoofdstuk 5:

- Rekenrente: 4%
- Overlevingstafels:
  - vrouwen: overlevingstafel GBV 1995-2000 met twee jaar leeftijdsterugstelling;
  - mannen: overlevingstafel GBM 1995-2000 met twee jaar leeftijdsterugstelling;

Vanaf 2009 worden de inkooptarieven gebaseerd op de overlevingstafels GBM/V 2000-2005. Om praktische redenen werden deze overlevingstafels niet al in 2008 doorgevoerd.

Integere bedrijfsvoering

Het beleid van een fonds is gericht op een integere bedrijfsvoering. Deze verantwoordelijkheid is vastgelegd in artikel 138 van de Wvb. Dit houdt onder meer in:

- Adequate administratieve organisatie en interne controle (AO/IC) en risicobeheersing
- Analyse en beheersing van integriteitsrisico's
- Voorkomen van belangenverstremming
- Duurzame beheersing van (financiële) risico's
- Het tenminste eenmaal per 3 jaar uitvoeren van een continuïteitsanalyse.

---

¹ Wanneer sprake is van een certificerend actuaaris wordt dit expliciet vermeld. De adviserend actuaaris wordt aangeduid als zijnde actuaaris.

Zorgvuldig bestuur

Het pensioenfondsbestuur is zich bewust van zijn verantwoordelijkheden. Daarnaast weet het bestuur hoe het deze verantwoordelijkheden moet dragen en aan wie het verantwoording aflegt. Onder de verantwoordelijkheden van het bestuur valt het naleven van de statuten, de reglementen, de relevante wet- en regelgeving en het beheersen van de risico's. Daarbij stelt het bestuur zich zorgvuldig op ten opzichte van de (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden. Het fonds heeft een klachten- en geschillenprocedure. De eindverantwoordelijkheid voor de administratieve organisatie en de externe uitvoerders ligt ook bij het bestuur.

Deskundigheidsbevordering

In het afgelopen jaar is veel aandacht besteed aan de deskundigheid van het bestuur. Het bestuur is aan de slag gegaan met het aanpassen en actualiseren van het deskundigheidsplan. In het nieuwe plan is een deskundigheidsverdeling opgenomen. Het deskundigheidsplan inventariseert in hoeverre de vereiste deskundigheden binnen het bestuur voorhanden zijn, en indien en voor zover niet voorhanden, op welke wijze een verbetering van die deskundigheden wordt bewerkstelligd.

Elk bestuurslid zorgt voor het verwerven en onderhouden van voldoende kennis op pensioengebied om zijn verantwoordelijkheid als bestuurslid waar te kunnen maken. Waar nodig zal een bestuurslid zijn kennis uitbreiden door het volgen van gecertificeerde opleidingen en cursussen, zoals de opleidingen van de UvB. Daarnaast worden aan bestuursleden vakbladen aangeboden.

In de uitvoering van zijn taken laat het bestuur zich bijstaan door adviseurs op diverse gebieden (accountancy, actuariële zaken, juridische zaken, communicatie).

Intern toezicht en verantwoordingsorgaan

Het bestuur van SPV besteedt conform de Wvb en de daarin opgenomen eisen voor goed pensioenfondsbestuur veel aandacht aan de opzet en inrichting van de organisatie, inclusief de interne beheersing. Reglementair is bepaald hoe het bestuur omgaat met de rol als bestuur en invulling geeft aan begrippen als goed bestuur, verantwoording en intern toezicht.

Vanaf 2008 is, zoals eerder vermeld, het verantwoordingsorgaan (VO) actief. De verantwoording die het bestuur aflegt is onderdeel van de jaarverslagcyclus. Ook het formele overleg tussen bestuur en VO is hiervan onderdeel.

Voor het Intern Toezicht is gekozen voor een visitatie commissie, die eens in de twee jaar de beleids- en bestuursprocedures en -processen, de checks and balances, de wijze waarop de uitvoering van de regeling wordt bestuurd en aangestuurd en de wijze waarop wordt omgegaan met de risico's op de langere termijn voor (de dekkingsgraad van) het pensioenfonds beoordeelt.

Beoordeling van functioneren van bestuurders

Het bestuur bespreekt jaarlijks zijn eigen functioneren en het functioneren van de door het bestuur ingestelde commissies. Elk jaar vindt verder een aparte bestuursevaluatie plaats binnen het bestuur als geheel. Hierin wordt ook de rapportage van de externe compliance officer over de naleving van de gedragscode betrokken. Tevens worden functioneringsgesprekken met alle individuele bestuursleden gepland. Voor een correcte gang van zaken is er een helder protocol opgesteld. Eind oktober 2008 heeft het bestuur de sessie gehouden waarbij het functioneren van het bestuur als geheel is besproken.

Een belangrijk aandachtspunt blijft hierbij de continuïteit van het bestuur. Binnen de beroepsgroep is het vinden van bestuursleden voor het pensioenfonds een moeilijke opgave. Het bestuur besteedt veel aandacht aan het zorgen voor een goed bestuur in de toekomst. Ook het streven naar een deskundige opvolging van de voorzitter in de toekomst staat hoog op de agenda.

Naleving wet- en regelgeving

Voor zover bekend bij het bestuur zijn geen overtredingen van wet- en regelgeving die het pensioenfonds betreffen voorgekomen.

Gedragscode

Ter voorkoming van belangenconflicten en van misbruik of oneigenlijk gebruik van de bij SPV aanwezige informatie heeft SPV een gedragscode opgesteld. Deze gedragscode geldt voor de bestuursleden en de door het bestuur aangewezen personen en instanties. In 2008 is een nieuwe gedragscode ingevoerd waarin onder andere een regeling koersgevoelige informatie is opgenomen.

Uitbesteding

Het bestuur houdt de vinger aan de pols wat betreft de dienstverlening, de overeenkomst en de service-level-agreement met de uitvoeringsorganisaties. Daarnaast heeft het bestuur kennis genomen van de SAS70-verklaring die de uitvoerders in hun bezit hebben.

Bestuursvergaderingen

Het bestuur van SPV is in 2008 zes maal tijdens een officiële bestuursvergadering bijeen geweest. Elke bestuursvergadering wordt voorafgegaan door een voorbereidend beleidsoverleg tussen de bestuursleden, zonder adviseurs. Ook zijn er in 2008 twee deelnemersraadsvergaderingen gehouden.

De belangrijkste onderwerpen waren het aanpassen van het reglement aan de laatste wetgeving (veegwet), het informeren van deelnemers over de pensioenregeling en de overeenkomsten die het fonds met derden heeft afgesloten.

Communicatie

In het boekjaar is weer veel aandacht besteed aan communicatie. Op basis van de beleidsregel toelagenmatrix en in overeenstemming met de eisen van de Wvb is voor de door SPV uitgevoerde pensioenregeling het beleid, de ambitie en de financiering van de toeslag (indexatie) in 2007 vastgesteld. Het pensioenreglement is hiermee in overeenstemming gebracht.

In overeenstemming met de door de koepels geïntroduceerde doelstelling om eenvormige, eenduidige en duidelijke pensioenoverzichten te verstrekken (uniform pensioenoverzicht, UPO) is in 2008 aan alle deelnemers een pensioenoverzicht op basis van de huidige regeling uitgereikt. Verder heeft SPV in het voorjaar van 2008 voor de deelnemers een pensioenplanner ingevoerd, waarmee op basis van actuele gegevens verschillende pensioenscenario's kunnen worden doorgerekend.

Het pensioenfonds heeft voor een duidelijke invulling van zijn communicatiebeleid een communicatieplan opgesteld. Dit plan kent de volgende uitgangspunten:

- communicatie zo veel mogelijk gericht op de ontvanger (segmenteren; doelgroepgericht);
- communicatiemomenten faseren;
- communicatie via verschillende kanalen (multi-channeling);
- communicatie op een verrassende wijze brengen (uit de financiële context gehaald).

Speerpunt voor de communicatie voor de komende jaren is om de communicatie beter aan te laten sluiten bij de beleving van de deelnemers.

De communicatiecommissie bewaakt de uitvoering van het communicatieplan. Zij zijn het eerste aanspreekpunt voor communicatieonderwerpen. De commissie beoordeelt of en wanneer informatie over het pensioenfonds naar interne en/of externe betrokkenen moet worden gestuurd. De communicatiecommissie is in het boekjaar vijf maal bijeen geweest.

Toeslagbeleid SPV

Indien en voor zover de middelen van SPV dit naar het oordeel van het bestuur, gehoord de actuaris, toelaten kan het bestuur jaarlijks per 1 januari een toeslag of verhoging verlenen. De verhoging wordt toegepast op de opgebouwde, de ingegane en de premievrije aanspraken op ouderdoms-, (bijzonder) partner- en wezenpensioen.

Voor een deel is de toeslagverlening vanaf 2008 onvoorwaardelijk. Het bestuur beslist jaarlijks in hoeverre de ingegane pensioenen en pensioenaanspraken worden verhoogd bovenop de onvoorwaardelijke verhoging van 2% respectievelijk 2,5%. De toeslagverlening wordt gedeeltelijk uit de premie gefinancierd.

Overzicht van de verleende toeslagen vanaf 1997:

Datum van de verhoging	betreft opgebouwde aanspraken tot en met	totale verhoging
01-01-1997	ultimo 1995	3,00%
01-01-1998	ultimo 1996	5,75%
01-01-1999	ultimo 1997	6,25%
01-01-2000	ultimo 1998	3,00%
01-01-2001	ultimo 1999	6,00%
01-01-2002	ultimo 2000	3,00%
01-01-2003	ultimo 2001	3,00%
01-01-2004	ultimo 2002	3,00%
01-01-2005	ultimo 2003	3,00%
01-01-2006	ultimo 2004	3,00%
01-01-2007	ultimo 2005	3,00%
01-01-2008	ultimo 2007*	3,00%
01-01-2009	ultimo 2008	2,00% resp 2,50%**

* Bij de wijziging van de regeling per 1 januari 2008 heeft het bestuur besloten om de rechten voortaan te verhogen op basis van de ultimo-stand van het voorgaande jaar. Hierdoor hebben de deelnemers en pensioengerechtigden in 2008 een verhoging toegekend gekregen over een extra jaar pensioenopbouw.

** Bij de toeslagverlening over de ingegane pensioenen en de pensioenaanspraken is er vanaf 2008 sprake van een onvoorwaardelijke toeslag van 2%. Dat betekent dat de deelnemer recht heeft op een jaarlijkse verhoging van haar pensioen met 2%. Wanneer men vóór 31 december 2003 gewezen deelnemer of pensioengerechtigde is geworden, geldt een onvoorwaardelijke toeslagverlening van 2,5%. Deze onvoorwaardelijke toeslagverlening is alleen van toepassing op de tot 31 december 2003 opgebouwde pensioenaanspraken.

Als bij de ingang van het pensioen is gekozen voor conversie zoals bedoeld in artikel 14 van het pensioenreglement, dan geldt het bovenstaande, met dien verstande dat de totale verhoging (de onvoorwaardelijke verhoging van 2% respectievelijk 2,5% plus de voorwaardelijke verhoging) wordt verminderd met 2 procentpunten of 3 procentpunten, afhankelijk van de datum waarop met pensioen is gegaan en is gekozen voor conversie.

Voorwaardelijkheidsverklaringen SPV

Met ingang van 2008 is er een aanvulling op het communicatiebeleid. Vanaf deze datum geldt dat SPV verplicht is in allerlei communicatie-uitingen de eerdergenoemde "voorwaardelijkheidsverklaring" op te nemen. Per 1 januari 2009 zijn de teksten van de voorwaardelijkheidsverklaringen weer aangepast aan de laatste actualiteiten.

De voorwaardelijkheidsverklaringen die vanaf 2009 worden gehanteerd vindt u terug in de bijlagen (H).

Financiële positie van het fonds

Een belangrijke maatstaf van de financiële positie van het pensioenfonds is de dekkingsgraad. De dekkingsgraad toont de verhouding tussen het aanwezige vermogen en de pensioenverplichtingen (technische voorzieningen). Gedurende 2008 heeft de dekkingsgraad van het pensioenfonds zich als volgt ontwikkeld:

Dekkingsgraad FTK primo 2008	142,0 %
Premies	2,7 %
Uitkeringen	1,5 %
Rendement en inresttoevoeging	-/- 21,9 %
Kosten	
Overige mutaties	-/- 1,7 %
Overgang op rentetermijnstructuur per 31-12-2008	-/- 23,2 %
Toeslag (indexering) per 1 januari 2009	<u>0,0 %</u>
Dekkingsgraad FTK ultimo 2008	99,4 %

De wijziging van de dekkingsgraad gedurende 2008 is vooral het gevolg van de daling van de markttrente van 4,9% naar 3,4% en de daling van de beurskoersen gedurende 2008.

De onder het FTK vereiste dekkingsgraad per 31 december 2008 bedraagt 114,8%. De dekkingsgraad per 31 december 2008 bedraagt 99,4% en derhalve is er sprake van een reservetekort.

Uitkomst solvabiliteitstoets

Het Vereist Eigen Vermogen (VEV) bedraagt € 21.007 in 2008 (alle bedragen zijn vermeld in duizenden euro's). Dit komt overeen met een vereiste dekkingsgraad van 114,8%. In 2007 bedroeg het VEV € 23.688 wat overeenkomt met een vereiste dekkingsgraad van 123,5%. De vereiste dekkingsgraad is in 2008 sterk gedaald door het afdekken van het renterisico.

De in 2008 feitelijk door de deelnemers betaalde premie is aangewend voor de inkoop van pensioenen, alsmede voor het verzekeren van een overlijdensdekking en de premievrijstellingsdekking bij arbeidsongeschiktheid. De hoogte van de ingekochte en verzekerde pensioenen is bepaald met de door het bestuur voor 2008 vastgestelde omzettarieven waarin rekening is gehouden met voorwaardelijke toeslagverlening.

De kostendekkende premie is bepaald als de premie die actuarieel benodigd is ter dekking van de in 2008 ingekochte onvoorwaardelijke pensioenen, solvabiliteitsmarge en de gemaakte uitvoeringskosten. De feitelijk betaalde premie bedroeg in 2008 meer dan de kostendekkende premie.

Oordeel van de certificerend actuaris over de financiële positie

Bij de beoordeling van de financiële positie door de certificerend actuaris is bepalend de mate van waarschijnlijkheid dat het pensioenfonds zal kunnen voldoen aan de verplichtingen aangaande tot balansdatum. Daarbij wordt in aanmerking genomen het streven inzake voorwaardelijke toeslagen, zoals aan de actieven en niet-actieven gecommuniceerd en de in wet- en regelgeving opgenomen criteria.

De financiële positie van het fonds is naar de mening van de certificerend actuaris onvoldoende. Hetgeen door het bestuur wordt onderschreven.

Ultimo 2008 bedraagt de marktrente circa 4,9% (2007: 3,4%).

	2008	2007	2006	2005	2004
Dekkingsgraad ultimo	99,4 %	142,0 %	169,2 %	164,4 %	159,8 %

Het pensioenfonds heeft een onderdekking als de dekkingsgraad minder dan 105,0 % is en een reservetekort als de dekkingsgraad lager dan 114,8 % is. Beide geschetste situaties gelden ultimo 2008 .

Resultaat boekjaar

Analyse van het resultaat

De samenstelling van het resultaat over 2008 en 2007 en de wijzigingen daarin blijken uit het volgende overzicht:

(bedragen in duizenden euro's)		2008		2007		wijziging
Rendement en wijziging rentetermijnstructuur	-/-	45.288		5.177	-/-	50.465
Financiering		2.712		3.519	-/-	807
Kosten	-/-	363	-/-	528		165
Uitkeringen	-/-	11	-/-	5	-/-	6
Waarde-overdrachten	-/-	44		-	-/-	44
Invaliditeit		250		202		48
Sterfte	-/-	287		374	-/-	661
Herverzekering overlijdensrisico	-/-	57	-/-	75		18
Verhoging pensioenaanspraken		-	-/-	810		810
Voorziening arbeidsongeschiktheidsrisico's		-	-/-	450		450
Reglementswijziging per 1-1-2008 (onvoorwaardelijke toeslag van 2 %)		-	-/-	22.899		22.899
Andere oorzaken	-/-	60	-/-	251		191
Resultaat boekjaar		-/- 43.148		-/- 15.746		-/- 27.402

Beleggingsbeleid

Terugblik wereldeconomie

De financiële sector in grote problemen

Het hele jaar 2008 stond in het teken van de wereldwijde financiële crisis. De situatie bij veel financiële instellingen verslechterde in een kort tijdsbestek en het systeem schudde op haar grondvesten. Er kwam een einde aan het zelfstandig voortbestaan van een fors aantal financiële instellingen, met als dieptepunt het faillissement van Lehman Brothers. Daarnaast deden veel instellingen een beroep op de centrale banken of overheden voor financiële ondersteuning. De totale verwachte verliezen voor financiële instellingen zijn gedurende 2008 continu naar boven bijgesteld en wereldwijd opgelopen tot meer dan USD 1 biljoen. De terughoudendheid van banken om geld uit te lenen belemmerde de economische groei wereldwijd.

Diverse landen in recessie

Het uitbreken van een kredietcrisis werd vorig jaar als een van de risico's gezien. Daarnaast werd wereldwijd een afkoeling van de economische groei verwacht. Dit bleek in de eerste helft van 2008 ook het geval te zijn. Optimisten wezen op stabiliserende factoren die een recessie zouden kunnen voorkomen, zoals de gezonde financiële positie van het bedrijfsleven en de fiscale stimulansen die waren aangekondigd. Maar de kredietcrisis kwam er toch. Vooral het faillissement van Lehman Brothers bleek grote gevolgen te hebben. De kredietmarkten bevroren als gevolg van de vertrouwenscrisis en de wereldeconomie kwam tot stilstand. De Verenigde Staten zijn nu officieel in recessie, net als diverse Europese landen en Japan. Opmerkelijk was de grote snelheid waarmee de gebeurtenissen elkaar in 2008 opvolgden en de heftigheid waarmee financiële markten reageerden.

Overheden en centrale banken probeerden de crisis te bezweren

Toen faillissementen bij banken dreigden, vervulden de centrale banken hun functie van "lender of last resort". Overheden traden actief op en nationaliseerden financiële instellingen, zoals American International Group en Fortis. Wereldwijd namen overheden en centrale banken daarnaast diverse andere maatregelen, waaronder het Troubled Assets Relief Program ("TARP"). Er werd een plan gelanceerd om de balansen van financiële instellingen via kapitaalinjecties te versterken en zo de kredietverlening weer op gang te helpen. Veel centrale banken, waaronder de Europese Centrale Bank, verlaagden de rente. Zo werd de korte beleidsrente in de VS tot bijna 0% verlaagd. De Federal Reserve kondigde aan beleggingen te gaan opkopen (onder meer hypotheekgerelateerde producten en staatsobligaties). Deze en andere maatregelen hadden tot doel een implosie van het financiële systeem te voorkomen.

Paniek beheerste de financiële markten

ONDANKS alle steunmaatregelen bleef er sprake van een algehele aversie tegen het nemen van risico's op de financiële markten. Vrijwel alle risicovolle beleggingscategorieën hadden in 2008 last van negatieve rendementen. Na het faillissement van Lehman Brothers werd gevreesd voor een ineenstorting van het financiële systeem en ontstond wereldwijd paniek. De beweeglijkheid van de markten ("volatiliteit") steeg gedurende het jaar tot extreme hoogte, maar herstelde aan het eind van het jaar weer enigszins van de recordniveaus.

Gevoerd beleid

Portefeuillewaarde

De waarde van de portefeuille en de verdeling van het vermogen over de verschillende beleggingscategorieën aan het einde van het jaar 2008 ten opzichte van 2007 wordt weergegeven in onderstaande tabel:

(bedragen in miljoenen euro's)	2008		2007	
	Bedrag	Percentage	bedrag	percentage
Aandelen	28,5	24,1%	40,2	28%
Vastrentende waarden	78,1	66,1%	101,9	72%
Alternatieve beleggingen	1,8	1,5%	0	0%
Direct vastgoed	6,6	5,6%	0	0%
Liquide middelen	3,1	2,6%	0,0	0%
Totaal	118,1	100,0%	142,0	100,0%
Totaal incl. waarde hedge	140,2			

Aansluiting met de jaarrekening

In bovenstaande tabel wordt een voor vermogensbeheer gebruikelijke rubricering gehanteerd die echter afwijkt van die in de jaarrekening. De aansluiting is als volgt:

- de post Alternatieve beleggingen bestaat uit de beleggingen commodities. In de jaarrekening worden deze gerubriceerd onder Overige beleggingen,
- de post Liquide middelen bestaat uit banksaldi en beleggingen in een geldmarktfonds, deze laatste is in de jaarrekening terug te vinden onder Overige beleggingen, en
- de post waarde hedge bestaat uit het totaal van renteproducten die ten behoeve van de rentehedge worden aangehouden, in dit geval het Liability Overlay Fund. In de jaarrekening worden deze gerubriceerd onder derivaten en overige schulden. Het liability Overlay Fund bestaat namelijk uit verschillende componenten, te weten obligaties, derivaten (ontvangende en betalende) en liquiditeiten.

Performance

Onderstaande tabel geeft de performance weer, uitgesplitst naar de verschillende categorieën waarin door het pensioenfonds wordt belegd.

	Portefeuille 2008	Benchmark 2008
Aandelen	-39,6%	-40,7%
Vastrentende waarden	5,1%	5,0%
Alternatieve beleggingen	-32,1%	-46,5%
Direct vastgoed	-2,1%	1,6%
Liquide middelen	1,8%	1,8%
Totaal	-10,1%	-10,0%
Totaal incl. resultaat hedge	-2,4%	-4,0%

Tactische asset allocatie

De beleggingsportefeuille van het pensioenfonds omvatte aan het begin van het jaar een beperkte overweging op aandelen ten koste van obligaties. Na de daling van de aandelenmarkten in 2007 leken aandelen ondanks de minder gunstige economische vooruitzichten aantrekkelijker gewaardeerd dan obligaties. De financiële crisis zette echter onverwacht hard door en had een zware impact op de financiële markten. Eind augustus werd besloten een groot deel van het surplus aan aandelen af te bouwen. De reden hiervoor was het toegenomen risico van gedwongen verkopen ("deleveraging"), dit ondanks de relatief aantrekkelijke waardering en de aangekondigde maatregelen om de crisis en stagnerende economie te lijf te gaan. De overweging op aandelen werd tot het eind van het jaar gehandhaafd. Per saldo werd met het beleggingsbeleid een behoorlijk negatief resultaat behaald.

Vastrentende waarden

De financiële markten kenmerkten zich in 2008 door een grote mate van angst en onzekerheid. Dit leidde tot een sterke stijging van volatiliteit. Per saldo stegen de koersen van staatsleningen in zowel de Eurozone als de Verenigde Staten. Dit werd voornamelijk veroorzaakt door lagere inflatieverwachtingen. Daarnaast zagen beleggers staatsleningen als veilige belegging.

De markt voor bedrijfsobligaties had het in 2008 heel moeilijk. Onder invloed van de kredietcrisis liepen de risicopremies van bedrijfsobligaties op tot niet eerder vertoonde niveaus. Deze risicopremies zijn de opslagen die bedrijven moeten betalen bovenop de rente voor staatsleningen. De financiële sector werd het zwaarst geraakt.

De positie in bedrijfsobligaties en met name die in de financiële sector hadden een sterk negatief effect op de waarde van de portefeuille. De resultaten op staatsobligaties konden dit onvoldoende compenseren.

De beleggingen in obligaties met een hoog risico lieten in 2008 een sterk negatief rendement zien. Het resultaat op deze beleggingen was beter dan het benchmarkrendement. Dit positieve relatieve rendement werd veroorzaakt door onder meer onderwegingen in slecht presterende sectoren als de automobielsector en de huizenbouw.

Aandelen

Voor de aandelenmarkten was 2008 een zeer slecht jaar. De Europese, Amerikaanse en Japanse aandelenmarkten sloten het jaar respectievelijk 45%, 36% en 26% lager af ten opzichte van 2007 (gemeten in euro's). De aandelenmarkt in de regio Pacific ex Japan en de opkomende landen lieten een nog negatiever rendement zien van respectievelijk 50% en 51%. Als gevolg hiervan daalde het percentage van aandelen in het totale vermogen van het fonds sterk. Alle bedrijfssectoren sloten het jaar af met een negatief resultaat, met name de financiële en cyclische sectoren.

De aandelenportefeuille kende uiteindelijk een sterk negatief rendement. Dit rendement was echter minder slecht dan het benchmarkrendement. Belangrijkste reden voor deze outperformance was het selectieve beleid in momentum- en dure groeiaandelen en de voorkeur voor kwaliteitsbedrijven met sterke balansen en hoge marges.

Alternatieve categorieën

De Goldman Sachs Commodity Index liet in de eerste helft van 2008 een uitstekend rendement zien, maar moest dit in de tweede helft al weer prijsgeven. Uiteindelijk sloot deze index over het gehele jaar bijna 50% lager, gemeten in Amerikaanse dollars. Gedurende de eerste helft van het jaar bereikte de olieprijs een voorlopig hoogtepunt. Een vat ruwe olie kostte begin juli bijna USD 150, maar eindigde uiteindelijk op een prijs van USD 50.

Gedurende de maand oktober heeft het fonds een belang opgebouwd in deze beleggingscategorie. De grondstofportefeuille behaalde met een semi-actieve commoditystrategie een sterk negatief rendement, dat echter minder negatief was dan de gehanteerde benchmark.

Direct vastgoed

De portefeuille onroerend goed maakt met ruim 5% een beperkt deel uit van het belegde vermogen van het fonds. In de maand mei bouwde het fonds een belang op in deze beleggingscategorie via belegging in niet-beursgenoteerde vastgoedpools die zijn belegd in de verschillende sectoren van de Nederlandse vastgoedmarkt. Deze beleggingscategorie kreeg gedurende het laatste kwartaal te maken met afwaarderingen.

Hedgeportefeuilles

Het fonds heeft gedurende 2008 het effect van rentebewegingen op de dekkingsgraad gedeeltelijk afgedekt via deelname in een daartoe door SAVB opgerichte pool, het zogeheten Liability Overlay Fonds. De forse rentedaling leidde tot een sterke waardestijging van deze rentehedge die daardoor de waardestijging van de verplichtingen als gevolg van de rentedaling voor een aanzienlijk deel compenseerde. Hierdoor werd het negatieve effect van de rentedaling op de dekkingsgraad van het fonds beperkt. Dit resulteerde in een positief effect op het totale rendement.

Verantwoord beleggen

Het fonds belegt uitsluitend in aandelenbeleggingsfondsen en/of –pools. Het grootste deel van de aandelenportefeuille wordt belegd in door SAVB beheerde aandelenpools. SAVB voert een maatschappelijk verantwoord beleggingsbeleid. Als uitgangspunt hanteren deze pools de principes van de Global Compact van de Verenigde Naties. Deze tien principes zijn gerelateerd aan de mensenrechten, arbeidsnormen, milieu en anticorruptie. Zij vinden hun oorsprong in internationaal breed geaccepteerde verdragen zoals de Universele Verklaring voor de Rechten van de Mens en de conventies van de International Labour Organisation. Het beleid voor verantwoord beleggen binnen deze pools wordt uitgevoerd door SAVB en bestaat uit de volgende onderdelen:

- uitsluiten van controversiële wapens
- engagement en aangaan van dialoog met ondernemingen, en
- corporate governance en stemmen op aandeelhoudersvergaderingen

Risicobeleid

Het Financieel Toetsingskader (“FTK”) voor pensioenfondsen is een onderdeel van de Wet verplichte beroepspensioenregeling (Wvb). De regelgeving van het FTK werkt de economische risico’s voor pensioenfondsen verbonden aan onder meer aandelen, valuta’s en rente uit. Het vertaalt deze naar vereiste reserveposities en dekkingsgraden. Hiermee worden pensioenfondsen gedwongen te overwegen welk totaal risiconiveau ze kunnen of willen accepteren. Het pensioenfonds zet, binnen de kaders van het geformuleerde risicobeleid, in op maximalisatie van het rendement op het vermogen. Bij de analyses en afwegingen wordt het pensioenfonds geadviseerd door SAVB.

Renterisico

Renterisico is het risico dat een rentebeweging de financiële situatie van het pensioenfonds negatief beïnvloedt. Dit risico bestaat doordat beleggingen en verplichtingen niet in dezelfde mate gevoelig zijn voor rentebewegingen. Het renterisico neemt af naarmate de looptijd van de beleggingen meer overeenkomt met de looptijd van de verplichtingen. Het fonds heeft in 2008 het effect van rentebewegingen op de dekkingsgraad gedeeltelijk afgedekt.

Het beleid wordt uitgevoerd door deelname in het Liability Overlay Fund van Syntrus Achmea Vermogensbeheer. Het verkleinen van het renterisico leidt tot een lagere vereiste dekkingsgraad voor het fonds, dan het geval zou zijn geweest zonder beperking van het renterisico.

In het jaar 2008 is de rente aanzienlijk gedaald. Nu de verplichtingen van het fonds tegen een lagere rente contant zijn gemaakt, is de waarde van de verplichtingen sterk toegenomen. Dit heeft geleid tot een sterk negatief effect op de dekkingsgraad. De afdekkingstrategie heeft echter geleid tot een flink positief resultaat, waardoor het negatieve effect van de rentedaling voor een belangrijk deel werd beperkt.

Inflatierisico

Inflatierisico is het risico dat inflatie de waarde van de beleggingen aantast in termen van koopkracht. Het inflatierisico in combinatie met het toeslagbeleid is onderdeel van de ALM-studies die het fonds geregeld laat uitvoeren. SPV heeft deels belangen in beleggingscategorieën die een zekere mate van bescherming bieden tegen inflatie (zoals Onroerend Goed).

Valutarisico

Valutarisico is het risico dat wisselkoersschommelingen de waarde van een belegging beïnvloeden. Dit risico is voor het fonds beperkt, aangezien het grootste gedeelte van de beleggingsportefeuille bestaat uit in euro's genoteerde waarden. Binnen de beleggingscategorie High Yield neemt het fonds deel in een beleggingspool waarbinnen het valutarisico van deze pool wordt afgedekt. Het resterende valutarisico is beperkt en wordt niet afgedekt.

Aandelen- en onroerend goed risico

Dit is voornamelijk het koersrisico van beleggingen in de verschillende onroerend goed- en aandelenmarkten. Door dit risico te lopen wordt op de lange termijn naar verwachting een extra rendement gehaald dat het fonds gebruikt om aan haar doelstellingen te voldoen. Dit risico wordt beheerst doordat in de uitvoering wordt gezorgd voor een goede selectie van aandelen en spreiding over regio's en sectoren. Met het risico dat uiteindelijk overblijft wordt rekening gehouden in de ALM-studie.

Tegenpartij-/kredietrisico

Het risico dat de tegenpartij niet (meer) aan zijn verplichtingen kan voldoen, bijvoorbeeld door liquiditeits- of solvabiliteitsproblemen. Om dit risico te beheersen worden de tegenpartijen nauwgezet geselecteerd. Daarnaast worden transacties over meerdere aanbieders gespreid en wordt in sommige gevallen onderpand geëist. Onderpand wordt bijvoorbeeld geëist binnen de rentehedge die het fonds is aangegaan.

Liquiditeitsrisico

Het risico dat een belegging niet tijdig tegen een redelijke prijs kan worden geliquideerd. Ook dit risico wordt beheerst doordat de vermogensbeheerder de beleggingsportefeuille op zo een manier opzet dat het naar verwachting aan de liquiditeitsbehoefte van het fonds kan voldoen. Daarom is bijvoorbeeld een groot deel van de portefeuille belegd in effecten die worden verhandeld op openbare, gereguleerde, markten. Het fonds heeft ongeveer 5% belegd in illiquide beleggingen, zijnde in dit geval Onroerend Goed. Ook zijn eisen gesteld aan de minimale marktkapitalisatie van effecten.

Operationele risico's

Het fonds beheerst operationele risico's zoveel mogelijk door eisen te stellen aan haar dienstverleners. Daarbij kan worden gedacht aan regels voor procuratie, functiescheiding, 'chinese walls', enzovoort.

Toekomstparagraaf

In de loop van 2008 is het fonds gestart met het afdekken van het renterisico en het aanpassen van de asset mix. Voor 2009 worden de beleggingen nauwlettend in de gaten gehouden.

In verband met de onderdekking per 31 december 2008 is door het pensioenfonds in maart 2009 een herstelplan vastgesteld. Onder het herstelplan bedraagt de resterende herstelperiode voor de onderdekking ongeveer 3 jaar. De verwachte resterende herstelperiode voor het reservetekort bedraagt ongeveer 8 jaar. Het bestuur verwacht het herstel van de financiële positie van het pensioenfonds te kunnen bewerkstelligen zonder aanpassing van het beleggings-, premie- en toeslagenbeleid zoals vastgesteld in de ABTN. Het bestuur zal tot de in de ABTN opgenomen noodmaatregel overgaan indien de nominale dekkingsgraad gedurende een ononderbroken periode van 3 kalenderjaren lager is uitgekomen dan 105%. Het percentage van de onvoorwaardelijke toeslag zal dan worden verlaagd naar een zodanig niveau dat de nominale dekkingsgraad direct na de verlaging precies gelijk is aan 105%.

Aan het eind van het eerste kwartaal van 2009 laat de markt en daarmee ook de dekkingsgraden voorzichtig een herstel zien. In onderstaand schema ziet u de ontwikkeling van de dekkingsgraad tot juni 2009. Vanaf die datum is het fonds uit de situatie van onderdekking gekomen. Het fonds heeft nog wel een reservetekort.

31-12-2008	31-1-2009	28-2-2009	31-3-2009	30-4-2009	31-5-2009
99,4%	98,9%	97,7%	100,3%	103,5%	106,8%

Gegeven de bijzondere marktomstandigheden heeft het bestuur monitoring op de beleggingen geïntensiveerd. Dit heeft geleid tot uitstel van de rebalancing tot eind juni 2009.

De Meern, 3 juni 2009

Stichting Pensioenfonds voor Verloskundigen

Mevrouw H.M. Cromheecke – Reus
Voorzitter

Mevrouw M.P. van der Kwast
Secretaris

Mevrouw S.C. van der Mandele – van der Bom

Mevrouw M.E.A. Bartels
Penningmeester

Mevrouw M.G.P.G. Elings

F. Jaarrekening

BALANS PER 31 DECEMBER 2008

na bestemming saldo van baten en lasten
(in duizenden euro's)

	31-12-2008	31-12-2007
<i>Activa</i>		
1. Beleggingen	140.168	142.051
2. Vorderingen en overlopende activa	402	281
3. Liquide middelen	1.466	1.371
	<hr/>	<hr/>
	142.036	143.703
	<hr/>	<hr/>
 <i>Passiva</i>		
4. Stichtingskapitaal en reserves	-/- 795	42.353
5. Technische voorzieningen	142.395	100.845
6. Schulden en overlopende passiva	436	505
	<hr/>	<hr/>
	142.036	143.703
	<hr/>	<hr/>

STAAT VAN BATEN EN LASTEN OVER 2008

(in duizenden euro's)

		2008		2007
7.	Premiebijdragen van deelnemers		7.033	6.447
8.	Beleggingsresultaten	-/-	4.060	367
9.	Saldo waardeoverdrachten	-/-	121	-
10.	Pensioenuitkeringen	-/-	3.400	-/- 3.058
11.	Mutatie technische voorzieningen			
	Pensioenopbouw	-/- 3.291	-/- 1.984	
	Toeslagen	-	-/- 810	
	Rentetoevoeging	-/- 4.805	-/- 2.909	
	Pensioenuitkeringen	3.389	3.052	
	Wijziging marktrente	-/- 36.423	7.720	
	Overige wijzigingen	-/- 420	-/- 491	
		-/-	41.550	4.578
12.	Herverzekeringen	-/-	57	-/- 76
13.	Uitvoeringskosten	-/-	993	-/- 1.105
	Diverse baten en lasten		-	-
	Subtotaal	-/-	43.148	7.153
11.	Reglementswijziging per 1-1-2008 met betrekking tot toeslag		-	-/- 22.899
	Saldo van baten en lasten	-/-	43.148	-/- 15.746
	Bestemming saldo			
	Mutatie algemene reserve	-/-	43.148	-/- 15.746

KASSTROOMOVERZICHT

(in duizenden euro's)

	2008	2007
Kasstroom uit beleggingsactiviteiten		
Aankopen en verstrekkingen beleggingen	-/- 141.153	-/- 134.928
Verkopen en aflossingen beleggingen	136.457	129.667
Directe beleggingsopbrengsten	4.136	4.410
Overige mutaties beleggingen	-/- 1.174	-/- 1.100
Kosten vermogensbeheer	-/- 443	-/- 343
	<hr/>	<hr/>
	-/- 2.177	-/- 2.294
	<hr/>	<hr/>
Kasstroom uit pensioenactiviteiten		
Bijdragen van deelnemers	7.033	6.447
Pensioenuitkeringen	-/- 3.400	-/- 3.058
Saldo waardeoverdrachten	-/- 121	-
Herverzekeringen	-/- 57	-/- 76
Pensioenuitvoerings- en administratiekosten	-/- 1.036	-/- 1.105
Mutatie vorderingen korte termijn	-/- 121	625
Mutatie overige schulden en overlopende passiva	-/- 25	-/- 234
Diverse baten en lasten	-/- 1	-
	<hr/>	<hr/>
	2.272	2.599
	<hr/>	<hr/>
Mutatie liquide middelen	95	305
Saldo liquide middelen 1 januari	1.371	1.066
	<hr/>	<hr/>
Saldo liquide middelen 31 december	1.466	1.371
	<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>

TOELICHTING BEHORENDE BIJ DE JAARREKENING

Inleiding

Het doel van Stichting Pensioenfonds voor Verloskundigen, statutair gevestigd te Tilburg is het nu en in de toekomst verstrekken van uitkeringen aan gepensioneerden en nabestaanden ter zake van ouderdom en overlijden.

Algemeen

Alle bedragen zijn vermeld in duizenden euro's.

Overeenstemmingsverklaring

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de wettelijke bepalingen zoals deze zijn opgenomen in Titel 9, Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek en met inachtneming van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving.

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Beleggingen en pensioenverplichtingen zijn gewaardeerd op actuele waarde. Overige activa en passiva worden gewaardeerd op actuele waarde, tenzij anders is vermeld. Voor zover noodzakelijk, wordt op activa een voorziening voor oninbaarheid in mindering gebracht.

De opstelling van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW vereist dat het bestuur oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten. De schattingen en hiermee verbonden veronderstellingen zijn gebaseerd op ervaringen uit het verleden en verschillende andere factoren die gegeven de omstandigheden als redelijk worden beschouwd. De uitkomsten hiervan vormen de basis voor het oordeel over de boekwaarde van activa en verplichtingen die niet op eenvoudige wijze uit andere bronnen blijkt. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen.

De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien, indien de herziening op de betreffende periode betrekking heeft.

Verwerking van activa en passiva en baten en lasten

Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar het pensioenfonds zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Baten worden in de rekening van baten en lasten opgenomen wanneer een vermeerdering van het economische potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Indien een transactie ertoe leidt dat alle of nagenoeg alle toekomstige economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot een actief of een verplichting aan een derde zijn overgedragen, wordt het actief of de verplichting niet langer in de balans opgenomen. Verder worden activa en verplichtingen niet meer in de balans opgenomen vanaf het tijdstip waarop niet meer wordt voldaan aan de voorwaarden van waarschijnlijkheid van de toekomstige economische voordelen en betrouwbaarheid van de bepaling van de waarde.

Dit betekent dat transacties worden verwerkt op handelsdatum en niet op afwikkelingsdatum. Als gevolg hiervan kan sprake zijn van een post "nog af te wikkelen transacties".

Saldering

Een financieel actief en een financiële verplichting worden gesaldeerd als nettobedrag in de balans opgenomen indien sprake is van een wettelijke of contractuele bevoegdheid om het actief en de verplichting gesaldeerd en gelijktijdig af te wikkelen en bovendien de intentie bestaat om de posten op deze wijze af te wikkelen. De met gesaldeerd opgenomen financiële activa en financiële verplichtingen samenhangende rentebaten en rentelasten worden eveneens gesaldeerd opgenomen.

Verwerking van waardeveranderingen van beleggingen

Er wordt geen onderscheid gemaakt tussen gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen van beleggingen. Alle waardeveranderingen van beleggingen, inclusief valutakoersverschillen, worden als beleggingsopbrengsten in de rekening van baten en lasten opgenomen.

Vreemde valuta

Activa en verplichtingen in vreemde valuta worden omgerekend naar de rapporteringvaluta euro tegen de koers per balansdatum. Deze waardering is onderdeel van de waardering tegen reële waarde. Baten en lasten voortvloeiende uit transacties in vreemde valuta worden omgerekend tegen de koers per transactiedatum.

	31 dec. 2008	31 dec. 2007
US dollar	1,42605	1,46205
Engelse pond	0,96685	0,73445
Zwitserse frank	1,47955	1,65525

Beleggingen

Algemeen

In overeenstemming met de Wvb worden beleggingen gewaardeerd op actuele waarde. Slechts indien de actuele waarde van een belegging niet betrouwbaar kan worden vastgesteld vindt waardering plaats op basis van geamortiseerde kostprijs.

Participaties in beleggingsinstellingen, die gespecialiseerd zijn in een bepaald soort beleggingen worden gerubriceerd en gewaardeerd volgens de grondslagen van dat soort beleggingen.

Vastgoedbeleggingen

Onder vastgoedbeleggingen zijn participaties in beursgenoteerde vastgoedmaatschappijen of niet beursgenoteerde vastgoedbeleggingsinstellingen opgenomen. Participaties in beursgenoteerde vastgoedmaatschappijen worden gewaardeerd tegen reële waarde, gebaseerd op de beurskoers per balansdatum.

Aandelen

Beursgenoteerde aandelen en participaties in beursgenoteerde beleggingsinstellingen zijn gewaardeerd tegen de per balansdatum geldende beurskoers.

Niet aan een beurs genoteerde fondsen zijn gewaardeerd tegen de actuele waarde op basis van de door de vermogensbeheerder van het fonds afgegeven intrinsieke waarde, zijnde een benadering van de marktwaarde. Gerealiseerde en ongerealiseerde resultaten worden ten gunste of ten laste van het resultaat gebracht.

Vastrentende waarden

Beursgenoteerde vastrentende waarden en participaties in beursgenoteerde beleggingsinstellingen zijn gewaardeerd tegen de per balansdatum geldende beurskoers.

Niet aan een beurs genoteerde fondsen zijn gewaardeerd tegen de actuele waarde op basis van de door de vermogensbeheerder van het fonds afgegeven intrinsieke waarde, zijnde een benadering van de marktwaarde. Gerealiseerde en ongerealiseerde resultaten worden ten gunste of ten laste van het resultaat gebracht.

Derivaten

Derivaten zijn financiële instrumenten die zijn afgeleid van meer traditionele producten als aandelen en obligaties. Het betreft bijvoorbeeld rentederivaten, inflatieswaps, valutaswaps en valutatermijncontracten.

Derivaten zijn gewaardeerd tegen reële waarde. Dit is de waarde waarvoor het contract ultimo jaar kan worden afgewikkeld. De waarde wordt bepaald met behulp van marktconforme en toetsbare waarderingmodellen. De ultimo jaar bestaande rechten en verplichtingen worden per derivatencontract gesaldeerd. Positieve posities uit hoofde van derivatencontracten ultimo verslagjaar worden gepresenteerd onder derivaten. Negatieve posities uit hoofde van derivatencontracten ultimo verslagjaar worden gepresenteerd onder schulden en overlopende passiva.

Algemene reserve

De algemene reserve is gelijk aan het verschil tussen het vermogen en de VPV. Het vermogen van de stichting is per 31 december van enig boekjaar gelijk aan het totaal van de activa, verminderd met de schulden en overlopende passiva. De algemene reserve dient om toekomstige voorwaardelijke toeslagen te verlenen, om fluctuaties in het vermogen op te vangen en om actuariële verliezen op te vangen.

Het pensioenfonds dient een herwaarderingsreserve te vormen voor de ongerealiseerde koersresultaten op beleggingen waarvoor geen frequente marktnoteringen bestaan. De totale herwaarderingsreserve ultimo 2008 bedraagt 35 (2007: nihil) Als er een herwaarderingsreserve moet worden gevormd wordt deze reserve geacht te zijn begrepen in de algemene reserve.

Voorziening PensioenVerplichtingen (VPV)

De voorziening pensioenverplichtingen (VPV) wordt gebaseerd op de tot de balansdatum verkregen aanspraken op pensioen, met inbegrip van de verhogingen zoals die aan de deelnemers zijn toegekend per 1 januari volgend op de balansdatum. De VPV wordt dusdanig vastgesteld dat zij toereikend is ter dekking van de verplichtingen van de stichting. De toereikendheid van de VPV wordt jaarlijks door de certificerend actuaris getoetst.

Aan de berekening van de VPV liggen de volgende actuariële grondslagen en veronderstellingen ten grondslag:

- Rentevoet:
Rentetermijnstructuur per 31 december 2008 (gemiddeld 3,4 %) zoals gepubliceerd door DNB
- Toekomstige stijging:
Het pensioenfonds kent een toeslagbeleid dat voor een deel onvoorwaardelijk en voor het overige voorwaardelijk is. Op basis van het onvoorwaardelijke deel worden de opgebouwde en ingegane pensioenen jaarlijks verhoogd met 2%. De onvoorwaardelijke toeslag op de pensioenenrechten van de deelnemers die per 31 december 2003 reeds inactief waren en per de balansdatum nog steeds inactief zijn, bedraagt 2,5%. De onvoorwaardelijke toeslag op de pensioenen van de gepensioneerden die hebben gekozen om hun pensioen te converteren naar een hoger pensioen bedraagt, afhankelijk van het van toepassing zijnde conversiepercentage, 2% respectievelijk 3%-punten minder dan de onvoorwaardelijke toeslag die van toepassing zou zijn indien het pensioen niet was geconverteerd. Bij de vaststelling van de VPV wordt rekening gehouden met de contante waarde van deze in de toekomst te verlenen onvoorwaardelijke toeslagen. Er wordt geen rekening gehouden met toekomstige voorwaardelijke toeslagen.
- Overlevingstafels:
vrouwen: generatietafel GBV 2000-2050 met twee jaar leeftijdsterugstelling;
mannen: generatietafel GBM 2000-2050 met twee jaar leeftijdsterugstelling;
wezen: de sterfte voor wezen wordt verwaarloosd
De generatietafels worden toegepast met prognosetafel 2006-2011 als starttafel per 31 december 2008 / 1 januari 2009.
- Gezinssamenstelling:
Voor alle niet-gepensioneerden wordt een partnerfrequentie van 100% aangenomen. Na de pensioendatum wordt uitgegaan van het bepaalde-partner systeem. Het leeftijdsverschil tussen een mannelijke en een vrouwelijke partner wordt op drie jaar gesteld.
- Administratiekosten:
Ter dekking van toekomstige uitbetalingskosten van ingegane pensioenen is in de VPV een opslag van 2% opgenomen. Voor overige kosten zijn geen opslagen opgenomen.
- Premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid:
De schadereserve voor arbeidsongeschikte deelnemers met premievrije pensioenopbouw is gelijk aan de contante waarde van de tot de pensioendatum vrijgestelde premies berekend op basis van de hiervoor genoemde actuariële grondslagen.
- Uitbetalingswijze:
Voor de berekening van de VPV wordt ervan uitgegaan dat de pensioenen op continue wijze worden uitbetaald.
- Toe- en uittredingen:
In verband met het gekozen financierings- en reserveringssysteem leiden toe- en uittredingen voor de stichting niet tot actuariële voor- of nadelen.
- Veiligheidsmarge:
In de VPV is een voorziening opgenomen voor nog niet ingegane schadegevallen.

Resultaatbepaling

Algemeen

Voor zover niet anders is vermeld worden baten en lasten verwerkt in het resultaat van het jaar waarop zij betrekking hebben.

Beleggingen

Onder directe beleggingsopbrengsten wordt verstaan alle aan het boekjaar toe te rekenen inkomsten uit beleggingen zoals dividend van aandelen en vastgoed aandelen, de aan het boekjaar toe te rekenen rentebedragen van obligaties, leningen op schuldbekentenis en liquide middelen.

Onder indirecte beleggingsopbrengsten wordt verstaan de verandering in de waarde van de beleggingen.

Met de directe en indirecte beleggingsopbrengsten zijn verrekend de aan de opbrengsten gerelateerde transactiekosten, provisies en valutaverschillen.

Schattingen en onzekerheden

Zoals vermeld in de toelichting zijn de beleggingen en verplichtingen van het fonds nagenoeg allemaal gewaardeerd tegen reële waarde per balansdatum. Het is in het algemeen mogelijk en gebruikelijk om de reële waarde binnen een aanvaardbare bandbreedte van schattingen vast te stellen.

Voor de meerderheid van de beleggingen van het fonds kan gebruik worden gemaakt van marktnoteringen. Echter, bepaalde beleggingen zijn gewaardeerd door gebruikmaking van waarderingmodellen en -technieken, inclusief verwijzing naar de huidige reële waarde van vergelijkbare instrumenten.

Schatting van de reële waarde is een momentopname, gebaseerd op de marktomstandigheden en de beschikbare informatie over de belegging. Deze schattingen zijn van nature subjectief en bevatten onzekerheden en significante oordeelsvorming (bijvoorbeeld rentestand, volatiliteit, schatting van kasstromen, etc.) en kunnen derhalve niet met exacte precisie worden vastgesteld. Hetzelfde geldt voor de waardering van de verplichtingen.

Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is conform de indirecte methode opgesteld. Er is onderscheid gemaakt tussen kasstromen uit beleggingsactiviteiten en pensioenactiviteiten.

TOELICHTING OP DE BALANS PER 31 DECEMBER 2008

(in duizenden euro's)

1. Beleggingen

	Vastgoed aandelen	Aandelen	Vastrentende waarden	Derivaten	Overige beleggingen	Totaal
Stand 1 januari 2007	-	35.972	103.270	-	148	139.390
Aankopen/verstrekkingen	-	5.705	129.223	-	-	134.928
Verkopen/aflossingen	-	-/- 580	-/- 129.087	-	-	-/- 129.667
Overige mutaties	-	-	-/- 139	-	1.239	1.100
Waardemutaties	-	-/- 799	-/- 2.901	-	-	-/- 3.700
<hr/>						
Stand 31 december 2007	-	40.298	100.366	-	1.387	142.051
Aankopen/verstrekkingen	6.906	15.918	104.551	11.132	2.646	141.153
Verkopen/aflossingen	-	-/- 10.956	-/- 114.559	-10.942	-	-/- 136.457
Overige mutaties	-	-	-/- 14	9	1.779	1.174
Waardemutaties	-/- 413	-/- 16.739	2.015	8.250	-/- 866	-/- .7.753
<hr/>						
Stand 31 december 2008	6.493	28.521	91.759	8.449	4.946	140.168

De overige mutaties hebben o.a. betrekking op mutatie lopende intrest en liquide middelen beleggingen.

Actuele waarde

Schattingen en oordelen

Zoals vermeld in de toelichting zijn de beleggingen van het fonds nagenoeg allemaal gewaardeerd tegen actuele waarde per balansdatum en is het over het algemeen mogelijk en gebruikelijk om de actuele waarde binnen een aanvaardbare bandbreedte van schattingen vast te stellen. Voor sommige andere financiële instrumenten, zoals beleggingsvorderingen en -schulden, geldt dat de boekwaarde de actuele waarde benadert als gevolg van het kortetermijnkarakter van de vorderingen en schulden. De boekwaarde van alle activa en de financiële verplichtingen op balansdatum benadert de actuele waarde.

Voor de meerderheid van de financiële instrumenten van het fonds kan gebruik worden gemaakt van marktnoteringen. Echter, bepaalde financiële instrumenten, zoals bijvoorbeeld leningen op schuldbekentenissen en derivaten zijn gewaardeerd door middel van gebruikmaking van waarderingsmodellen en -technieken, inclusief verwijzing naar de huidige reële waarde van vergelijkbare instrumenten. De waardering van onderliggende rentederivaten is in dit geval door een onafhankelijke partij met behulp van gangbare waarderingsmodellen (met name discounted cashflow analyses en optie-waarderingsmodellen) bepaald. Deze gehanteerde modellen zijn beoordeeld door KPMG. Beschikbare marktinformatie is als input voor deze waarderingsmodellen gebruikt.

Op basis van de boekwaarde kan het volgende onderscheid worden gemaakt:

	(directe en afgeleide) Markt- noteringen €	Waarderings- modellen en -technieken €	Totaal €
Per 31 december 2008			
Vastgoed aandelen	6.493		
Aandelen	28.521	-	35.014
Vastrentende waarden	90.837	922	91.759
Derivaten	-	8.449	8.449
Overige beleggingen	4.946	-	4.946
	<hr/>		
	130.797	9.371	140.168
Per 31 december 2007			
Aandelen	40.298	-	40.298
Vastrentende waarden	99.858	508	100.366
Overige beleggingen	1.387	-	1.387
	<hr/>		
	141.543	508	142.051

Schattingen van de actuele waarde zijn een momentopname, gebaseerd op de marktomstandigheden en de beschikbare informatie over het financiële instrument. Deze schattingen zijn van nature subjectief en bevatten onzekerheden en een significante oordeelsvorming (bijvoorbeeld rentestand, volatiliteit, schatting van kasstromen, etc.) en kunnen derhalve niet met precisie worden vastgesteld.

Gehanteerde rentevoeten voor de bepaling van de reële waarde

Op balansdatum zijn de volgende rentevoeten gehanteerd:

	31-12-2008 %	31-12-2007 %
Vastrentende waarden	3,47	4,46

Vastgoed aandelen

De aandelenportefeuille is geheel belegd in participaties in vastgoedmaatschappijen.

	31-12-2008	31-12-2007
Vastgoedmaatschappijen	6.493	-
Specificatie van de aandelenportefeuille naar regio.		
	31-12-2008	31-12-2007
Nederland	6.493	-

Aandelen

De aandelenportefeuille is geheel belegd in participaties in beleggingsinstellingen.

Specificatie van de aandelenportefeuille naar regio

	31-12-2008	31-12-2007
Nederland	1.699	11.695
Buitenland binnen EU	14.903	15.311
Buitenland buiten EU	11.919	13.292
	<hr/>	<hr/>
	28.521	40.298

Specificatie van de aandelenportefeuille naar sector

	31-12-2008	31-12-2007
Beleggingsinstelling ¹	2.639	-
Nijverheid en industrie	7.004	22.568
Financiële instellingen (w.o. banken en verzekeraars)	4.806	8.715
Handel	5.111	1.429
Transport en opslag	-	300
Overige dienstverlening	6.972	5.609
Diversen	1.989	1.677
	<hr/>	<hr/>
	28.521	40.298

Vastrentende waarden²

Specificatie vastrentende waarden naar soort

	31-12-2008	In %	31-12-2007	In %
Obligaties	54.210	59,1	96.979	96,6
Inflation linked bonds	989	1,1	2.879	2,9
Leningen op schuldbekentenis	512	0,5	508	0,5
Funds ³	23.630	25,8	-	-
Hypotheken	314	0,3	-	-
Deposito's	3.024	3,3	-	-
Obligatiebeleggingsfondsen	3.514	3,8	-	-
Kortlopende vorderingen op banken	5.566	6,1	-	-
	<hr/>		<hr/>	
	91.759	100,0	100.366	100,0

¹ Dit is het deel van de portefeuille dat niet in sectoren verdeeld kan worden. Het betreft hier beleggingen in externe beleggingsfondsen, te weten BGI Emerging Markets, Fidelity Japan en Fortis Fund Equity Japan.

² Om meer inzicht te geven, heeft de vermogensbeheerder haar administratie aangepast. Door deze aanpassing is het vanaf 2008 mogelijk een betere uitsplitsing te geven van de vastrentende waarde over de verschillende categorieën. Helaas is het niet mogelijk deze uitsplitsing over eerdere jaren te geven.

³ Fonds bedrijfsleningen

Specificatie van de obligatieportefeuille naar regio

	31-12-2008	31-12-2007
Mature markets	91.759	99.767
Emerging markets	-	599
	<u>91.759</u>	<u>100.366</u>

Specificatie van de vastrentende portefeuille naar sector

	31-12-2008	31-12-2007
Nederlandse Overheidsinstellingen	8.248	983
Buitenlandse Overheidsinstellingen	50.090	80.575
Financiële instellingen	4.918	17.895
Andere instellingen	28.503	913
	<u>91.759</u>	<u>100.366</u>

Leningen op schuldbekentenis

Deze post betreft een lening verstrekt aan een verzekeringsmaatschappij.

Overige beleggingen

	31-12-2008	31-12-2007
Liquide middelen	3.035	1.372
Beleggingsdebiteuren	132	15
Commodities	1.779	-
	<u>4.946</u>	<u>1.387</u>

2. Vorderingen en overlopende activa¹

	31-12-2008	31-12-2007
Interest bank	9	14
Pensioenpremies	380	266
Te vorderen waarde-overdrachten	0	1
Overige vorderingen	13	-
	<u>402</u>	<u>281</u>

3. Liquide middelen

De liquide middelen betreffen geld in rekening-courant en kortlopende deposito's voor zover zij geen beleggingskarakter hebben. Bankrekeningen die beheerd worden door vermogensbeheerder zijn onder de overige beleggingen opgenomen.

¹ Alle onder de overige vorderingen en overlopende activa opgenomen posten hebben een looptijd van korter dan een jaar.

4. Reserves

	Beleggings- reserve	Algemene reserve	Herwaarderings Reserve	Reserve aanpassing pensioenen	Totaal
Stand 1 januari 2007	7.424	3.971	-	46.704	58.099
Overboeking naar algemene reserve	-/- 7.424	54.128	-	-/- 46.704	-
Uit bestemming saldo van baten en lasten	-	-/- 15.746	-	-	-/- 15.746
<hr/>					
Stand 1 januari 2008	-	42.353	-	-	42.353
Mutatie algemene reserve/ Herwaarderingsreserve reserve		-/- 35	35		-
Uit bestemming saldo van baten en lasten		-/- 43.148	-		-/- 43.148
<hr/>					
Stand 31 december 2008	-	-/- 830	35	-	-/- 795

In verband met de onderdekking per 31 december 2008 is door het pensioenfonds in maart 2009 een herstelplan vastgesteld. Onder het herstelplan bedraagt de resterende herstelperiode voor de onderdekking ongeveer 3 jaar. De verwachte resterende herstelperiode voor het reservetekort bedraagt ongeveer 8 jaar. Het bestuur verwacht het herstel van de financiële positie van het pensioenfonds te kunnen bewerkstelligen zonder aanpassing van het beleggings-, premie- en toeslagenbeleid zoals vastgesteld in de ABTN. Het bestuur zal tot de in de ABTN opgenomen noodmaatregel overgaan indien de nominale dekkingsgraad gedurende een ononderbroken periode van 3 kalenderjaren lager is uitgekomen dan 105%. Het percentage van de onvoorwaardelijke toeslag zal dan worden verlaagd naar een zodanig niveau dat de nominale dekkingsgraad direct na de verlaging precies gelijk is aan 105%.

Solvabiliteit

	31-12-2008	31-12-2007
Minimaal Vereist Eigen Vermogen	7.120	5.042
Vereist Eigen Vermogen	21.007	23.688

Het aanwezig eigen vermogen van het pensioenfonds is kleiner dan het Minimaal Vereist Eigen Vermogen (MVEV). Gemeten naar deze maatstaf is ten aanzien van de verplichtingen, aangegaan tot balansdatum, sprake van onderdekking.

Het Vereist Eigen Vermogen (VEV), dat dient als solvabiliteitsbuffer voor de risico's die het pensioenfonds loopt, bedraagt per 31 december 2008 uitgedrukt in een percentage van de VPV 14,8%. Dit is het percentage behorende bij de strategische beleggingsverdeling per 31 december 2008. Het aanwezige eigen vermogen bedraagt -/- 0,6 % van de VPV en bevindt zich daarmee 15,4 %-punten onder het vereiste niveau. Naast de onderdekking is er derhalve ook sprake van een reservetekort.

Naar de mening van de certificerend actuaris is de financiële positie van het pensioenfonds per 31 december 2008 onvoldoende.

De aanwezige dekkingsgraad heeft zich als volgt ontwikkeld:

	Vermogen	Technische voorziening	Dekkingsgraad
Stand per 31 december 2007	143.198	100.845	142,0%
Stand per 31 december 2008	141.600	142.395	99,4 %

5. Technische voorzieningen

	Pensioen- verplichtingen
Stand 1 januari 2007	82.524
Mutatie technische voorzieningen	18.321
Stand 31 december 2007	100.845
Mutatie technische voorzieningen	41.550
Stand 31 december 2008	142.395

Het mutatieoverzicht voor de voorziening voor pensioenverplichtingen over 2008 is als volgt:

	2008	2007
Stand 1 januari op basis van APP	-	83.101
Overgang naar RTS per 1-1-2007	-	-/ 4.365
Overgang op generatietafels	-	3.788
Stand 1 januari op basis van FTK	100.845	82.524
Pensioenopbouw	3.291	1.984
Toeslagen	-	810
Rentetoevoeging	4.805	2.909
Pensioenuitkeringen	-/ 3.389	-/ 3.052
Wijziging marktrente	36.423	-/ 7.720
Reglementswijziging per 1-1-2008 met betrekking tot toeslag	-	22.899
Overige wijzigingen	420	491
Stand 31 december	142.395	100.845

Als gevolg van de reglementswijziging per 1 januari 2008 is de toename van de VPV door de pensioenopbouw van actieve deelnemers gebaseerd op de onvoorwaardelijke stijging van de ingekochte pensioenaanspraken van 2% per jaar in plaats van de onvoorwaardelijke stijging van 0% per jaar die vóór 1 januari 2008 van toepassing was.

De voorziening voor pensioenverplichtingen is naar categorie van deelnemers als volgt samengesteld:

	31-12-2008	31-12-2007
Deelnemers	74.919	48.465
Gewezen deelnemers	27.038	19.280
Pensioengerechtigden	38.897	31.439
Contante waarde vrijgestelde premies	981	1.061
Voorziening arbeidsongeschiktheidsrisico's	560	600
	142.395	100.845

De methode voor de berekening van de pensioenverplichtingen is zodanig toegepast dat er geen sprake is van een financieringsachterstand.

Naar hun aard hebben de technische voorzieningen in het algemeen een langlopend karakter.

6. Schulden en overlopende passiva

	31-12-2008	31-12-2007
Loonheffing/premie zorgverzekeraar	60	53
Te betalen kosten	343	398
Verzekeringsmaatschappij herverzekering	-	14
Vooruitontvangen bedragen	-	19
Te betalen waarde-overdrachten	10	21
Rentederivaten	10	-
Pensioenbetalingen	12	-
Crediteuren	1	-
	436	505

Alle schulden hebben een resterende looptijd korter dan één jaar.

Risicobeheer en derivaten

Solvabiliteitsrisico

Het fonds wordt bij het beheer van de pensioenverplichtingen en de financiering daarvan geconfronteerd met risico's. De belangrijkste doelstelling van het fonds is het nakomen van de pensioentoezeggingen. Voor het realiseren van deze doelstelling wordt gestreefd naar een toereikende solvabiliteit.

Het belangrijkste risico voor het fonds betreft het solvabiliteitsrisico, ofwel het risico dat het fonds niet beschikt over voldoende vermogen ter dekking van de pensioenverplichtingen. De solvabiliteit wordt gemeten zowel op basis van algemeen geldende normen als ook naar de specifieke normen welke door de wetgeving worden opgelegd. Indien de solvabiliteit van het fonds zich negatief ontwikkelt, bestaat het risico dat er geen ruimte beschikbaar is voor de voorwaardelijke toeslag van opgebouwde pensioenrechten. In het uiterste geval kan het noodzakelijk zijn dat het fonds verworven pensioenaanspraken en pensioenrechten moet verminderen.

Het tekort/surplus is als volgt:

	31-12-2008	31-12-2007
Voorziening pensioenverplichtingen	142.395	100.845
Buffers:		
S1 Renterisico	10.006	16.688
S2 Risico zakelijke waarden	12.309	8.919
S3 Valutarisico	5.650	4.371
S4 Grondstoffenrisico	1.226	-
S5 Kredietrisico	2.748	110
S6 Verzekeringstechnisch risico	5.055	5.924
Diversificatie-effect	-/ 15.987	-/ 12.324
	<hr/>	<hr/>
Totaal S (vereiste buffers)	21.007	23.688
Vereist vermogen (art. 127 WvB)	163.402	124.533
Aanwezig vermogen		
(Totaal activa – schulden = pensioenvermogen)	141.600	143.198
	<hr/>	<hr/>
Tekort/surplus	-/ 21.802	18.665

Beleid en risicobeheer

De regelgeving van het FTK maakt de economische risico's (verbonden aan aandelen, valuta, rente, etc) die in pensioenfondsen aanwezig zijn expliciet en vertaalt deze naar vereiste reserveposities en dekkingsgraden. Hiermee worden pensioenfondsen gedwongen te overwegen welk totaal risiconiveau het fonds kan of wil accepteren. Vervolgens zal, binnen de kaders van het geformuleerde risicobeleid, worden ingezet op maximalisatie van het rendement op het vermogen.

Het bestuur beschikt over een aantal beleidsinstrumenten ten behoeve van het beheersen van deze risico's. Deze beleidsinstrumenten betreffen:

- beleggingsbeleid
- herverzekeringsbeleid
- toeslagbeleid.

De keuze en toepassing van beleidsinstrumenten vindt plaats na uitvoerige analyses ten aanzien van te verwachten ontwikkelingen van de verplichtingen en de financiële markten. Daarbij wordt onder meer gebruikgemaakt van ALM-studies. Een ALM-studie is een analyse van de structuur van de pensioenverplichtingen en van verschillende beleggingsstrategieën en de ontwikkeling daarvan in diverse economische scenario's.

De uitkomsten van deze analyses vinden hun weerslag in jaarlijks door het bestuur vast te stellen beleggingsrichtlijnen als basis voor het uit te voeren beleggingsbeleid. De beleggingsrichtlijnen geven normen en limieten aan waarbinnen de uitvoering van het beleggingsbeleid moet plaatsvinden. Ze zijn gericht op het beheersen van de volgende belangrijkste (beleggings)risico's. Bij de uitvoering van het beleggingsbeleid wordt gebruik gemaakt van derivaten.

Het fonds onderscheidt de volgende risico's:

Marktrisico

Marktrisico omvat de mogelijkheden voor winst of verlies en omvat het prijs(koers)risico, valutarisico en het renterisico. De strategie van het fonds met betrekking tot het beleggingsrisico wordt bepaald door de beleggingsdoelstellingen. Het marktrisico wordt op dagelijkse basis beheerst in overeenstemming met de aanwezige beleidskaders en richtlijnen. De overall-marktposities worden periodiek gerapporteerd aan het bestuur.

Prijrisico

Prijrisico is het risico van waardewijzigingen door de ontwikkeling van marktprijzen, die wordt veroorzaakt door factoren gerelateerd aan een individuele belegging, de uitgevende instelling of generieke factoren. Omdat alle beleggingen worden gewaardeerd tegen reële waarde waarbij waardewijzigingen onmiddellijk in het saldo van baten en lasten worden verwerkt, zijn alle wijzigingen in marktomstandigheden direct zichtbaar in het beleggingsresultaat. Het prijsrisico kan worden gemitigeerd door diversificatie. In aanvulling hierop kan het prijsrisico worden gehedged door het gebruik van afgeleide financiële instrumenten (derivaten), zoals opties en futures.

Valutarisico

Het risico dat wisselkoersschommelingen de waarde van een belegging beïnvloeden. Dit risico is voor het fonds beperkt. Het grootste gedeelte van de beleggingsportefeuille is namelijk belegd in euro's genoteerde waarden. Het totaalbedrag dat buiten de euro wordt belegd bedraagt ultimo jaar circa 17,5% (2007: 16,8%) van de beleggingsportefeuille en is niet afgedekt.

De valutapositie is als volgt weer te geven:

	2008	2007
USD	8.819	10.579
GBP	6.230	9.190
JPY	1.048	-
CHF	-	2.797
Overige	8.367	1.305
	24.464	23.871

Renterisico

Het risico dat een rentebeweging de financiële situatie van het fonds negatief beïnvloedt. Dit risico bestaat doordat beleggingen en verplichtingen niet in dezelfde mate gevoelig zijn voor rentebewegingen. Het renterisico neemt af naarmate de looptijd van de beleggingen meer overeenkomt met de looptijd van de verplichtingen. Eind 2007 is naar aanleiding van de uitgevoerde ALM-studie besloten 50% van het renterisico over de pensioenverplichtingen te beperken. Implementatie hiervan heeft in de loop van 2008 stapsgewijs plaatsgevonden, waarbij per ultimo 2008 zo'n 50% van het renterisico van het fonds was afgedekt.

Het renterisico wordt afgedekt door het verschil in rentegevoeligheid van de activa en passiva van het fonds te verkleinen. Concreet betekent dit dat de rentegevoeligheid van de activa dient te worden verhoogd, hetgeen wordt gerealiseerd door te beleggen in een hiertoe door Syntrus Achmea Vermogensbeheer speciaal opgericht beleggingsfonds, te weten het Liability Overlay Fund ('LOF'). Dit fonds belegt in staatsobligaties en swaps, waardoor participaties hierin een hoge rentegevoeligheid kennen (een factor 3 hoger dan langlopende obligaties). De benodigde middelen voor de aankoop van participaties in het LOF werden vrijgemaakt uit de vastrentende waarden portefeuille.

Aangezien de rente gedurende 2008 door de ontwikkeling op de financiële markten aanzienlijk is gedaald heeft het deels afdekken van het renterisico positief gewerkt.

De samenstelling van de vastrentende waarden naar looptijd is als volgt:

	31 december 2008		31 december 2007	
		%		%
Resterende looptijd < 1 jaar	15.009	16,4	-	-
Resterende looptijd 1-5 jaar	41.127	44,8	46.284	46,1
Resterende looptijd > 5 jaar	35.623	38,8	54.082	53,9
	<hr/>		<hr/>	
	91.759	100,0	100.366	100,0

Inflatierisico

Het risico dat inflatie de waarde van de beleggingen aantast (in termen van koopkracht). Inflatie is een wezenlijk onderdeel van ALM-studies, gezien de impact van inflatie op eventuele toeslagambities. In de ALM studie is het toeslagbeleid van het fonds meegenomen.

Kredietrisico

Kredietrisico is het risico van financiële verliezen voor het fonds als gevolg van faillissement of betalingsonmacht van tegenpartijen waarop het fonds (potentiële) vorderingen heeft. Hierbij kan onder meer worden gedacht aan partijen die obligatieleningen uitgeven, banken waar deposito's worden geplaatst, marktpartijen waarmee Over The Counter (OTC)-derivatenposities worden aangegaan en aan bijvoorbeeld herverzekeraars.

Een voor beleggingsactiviteiten specifiek onderdeel van kredietrisico is het settlementrisico. Dit heeft betrekking op het risico dat partijen waarmee het fonds transacties is aangegaan niet meer in staat zijn hun tegenprestatie te verrichten waardoor het fonds financiële verliezen lijdt. Om dit risico te beheersen worden de tegenpartijen nauwgezet geselecteerd. Daarnaast worden transacties over meerdere aanbieders gespreid en wordt in sommige gevallen onderpand vereist.

Ten aanzien van de kredietwaardigheid van de debiteuren van de vastrentende portefeuille kan het volgende overzicht worden gegeven:

	31 december 2008		31 december 2007	
		%		%
AAA	48.937	53	53.294	53
AA	16.337	18	28.495	28
A	8.561	9	11.874	12
BBB	611	1	1.592	2
Not rated ¹	17.313	19	5.111	5
	<hr/>		<hr/>	
	91.759	100	100.366	100

Liquiditeitsrisico

Liquiditeitsrisico is het risico dat beleggingen niet tijdig en/of niet tegen een aanvaardbare prijs kunnen worden omgezet in liquide middelen, waardoor het fonds op korte termijn niet aan zijn verplichtingen kan voldoen. Waar de overige risicocomponenten vooral de langere termijn betreffen (solvabiliteit), gaat het hierbij om de kortere termijn. Dit risico kan worden beheerst door in het strategische en tactische beleggingsbeleid voldoende ruimte aan te houden voor de liquiditeitsposities. Er moet eveneens rekening worden gehouden met de directe beleggingsopbrengsten en andere inkomsten zoals premies.

Verzekeringstechnische risico's (actuariële risico's)

De belangrijkste actuariële risico's zijn de risico's van langlevens, overlijden en arbeidsongeschiktheid.

Het langlevensrisico is het belangrijkste verzekeringstechnische risico. Langlevensrisico is het risico dat deelnemers langer blijven leven dan gemiddeld verondersteld wordt bij de bepaling van de voorziening pensioenverplichtingen. Als gevolg hiervan volstaat de opbouw van het pensioenvermogen niet voor de uitkering van de pensioenverplichting. Door toepassing van AG-prognosetafel 2005-2050 met adequate correcties voor ervaringssterfte is het langlevensrisico voor een groot deel verdisconteerd in de waardering van de pensioenverplichtingen.

Het overlijdensrisico betekent dat het fonds in geval van overlijden mogelijk een nabestaandenpensioen moet toekennen waarvoor door het fonds geen voorzieningen zijn getroffen. Dit risico kan worden uitgedrukt in risicokapitalen en is herverzekerd.

Het arbeidsongeschiktheidsrisico betreft het risico dat het fonds voorzieningen moet treffen voor premievrijstelling bij invaliditeit. Het arbeidsongeschiktheidsrisico is niet herverzekerd.

Toeslagrisico (voorwaardelijke deel)

Het fonds kent een onvoorwaardelijke toeslag. Het bestuur van het fonds heeft de ambitie om daar bovenop een voorwaardelijke toeslag te verlenen op de pensioenen. De mate waarin dit kan worden gerealiseerd is afhankelijk van de ontwikkelingen in de rente, rendement en demografie. Uitdrukkelijk wordt opgemerkt dat dit deel van de toeslagtoezegging voorwaardelijk is.

¹ Dit betreft fondsen die onderliggend in gerate leningen beleggen.

Concentratierisico

In het algemeen geldt dat concentratierisico kan optreden als een adequate spreiding van activa en passiva ontbreekt. Concentratierisico's kunnen optreden bij een concentratie van de portefeuille in regio's, economische sectoren of tegenpartijen. Een portefeuille van leningen die sterk sectorgebonden is, kan door deze sectorconcentratie een verhoogd risico lopen. Indien aandelen in dezelfde sector worden aangehouden is sprake van een cumulatief concentratierisico.

Overige niet-financiële risico's

Operationeel risico

Operationeel risico is het risico van een onjuiste afwikkeling van transacties, fouten in de verwerking van gegevens, het verloren gaan van informatie, fraude en dergelijke. Dergelijke risico's worden door het fonds beheerst door het stellen van hoge kwaliteitseisen aan de organisaties die bij de uitvoering betrokken zijn op gebieden zoals interne organisatie, procedures, processen en controles, kwaliteit geautomatiseerde systemen, enzovoorts. Deze kwaliteitseisen worden periodiek getoetst door het bestuur.

Systeemrisico

Systeemrisico betreft het risico dat het mondiale financiële systeem (de internationale markten) niet langer naar behoren functioneert, waardoor beleggingen van het fonds niet langer verhandelbaar zijn en zelfs, al dan niet tijdelijk, hun waarde kunnen verliezen. Net als voor andere marktpartijen, is dit risico voor het fonds niet beheersbaar.

Niet in de balans opgenomen verplichtingen

Pensioenadministratie

Het uitvoeren van de pensioenadministratie is uitbesteed aan Interpolis Pensioenbeheer B.V. te Tilburg. In 2006 is met deze organisatie een overeenkomst gesloten voor de uitvoering van de werkzaamheden voor de periode van 1 januari 2006 tot en met 31 december 2013. Tussentijdse beëindiging van de overeenkomst is mogelijk. Indien de overeenkomst tussentijds in 2008 zou worden beëindigd is het fonds conform de overeenkomst een restbetaling verschuldigd van 351.

Beleggingen en beleggingenadministratie

Het uitvoeren van het vermogensbeheer is uitbesteed aan Syntrus Achmea Vermogensbeheer (SAVB) te De Meern. In 2006 is met deze organisatie een overeenkomst gesloten voor de uitvoering van de werkzaamheden voor de periode van 1 januari 2006 tot en met 31 december 2008. Tussentijdse beëindiging van de overeenkomst is mogelijk. Over de verlenging van deze overeenkomst is het Bestuur in onderhandeling met SAVB.

TOELICHTING OP DE STAAT VAN BATEN EN LASTEN

(in duizenden euro's)

7. Bijdragen van deelnemers

	2008	2007
Premie deelnemers	7.029	6.433
Eenmalig koopsom deelnemers	-	9
FVP koopsommen	4	5
	<hr/>	<hr/>
	7.033	6.447

De kostendekkende en feitelijke premie volgens artikel 125 van de WvB zijn als volgt:

	2008	2007
Gedempte kostendekkende premie	6.308	-
Kostendekkende premie	5.511	3.819
Feitelijke premie	7.033	6.447

De aan het boekjaar toe te rekenen feitelijke premie is als bate verantwoord.

De samenstelling van de (gedempte) kostendekkende premie is als volgt:

	2008 gedempte	2008	2007
Inkoop onvoorwaardelijke aanspraken	4.241	3.291	1.984
Risicopremie	450	349	353
Excasso	94	73	47
Solvabiliteitsopslag	598	873	391
Administratiekosten minus vrijval uitbetalingskosten	925	925	1.044
	<hr/>	<hr/>	<hr/>
	6.308	5.511	3.819

Op grond van artikel 123, lid 2 van de WvB kan de kostendekkende premie worden gedempt. Het pensioenfonds maakt in 2008 gebruik van deze mogelijkheid.

De rekenrente voor de gedempte kostendekkende premie bedraagt 4%. Bij de berekening van de kostendekkende premie is uitgegaan van een rekenrente op basis van marktrente per 31 december 2007, welke aanzienlijk hoger was dan 4%. Hierdoor is de gedempte kostendekkende premie voor 2008 hoger dan de (niet-gedempte) kostendekkende premie.

In 2007 werd de premie nog niet gedempt.

8. Beleggingsopbrengsten

	Directe beleggings- opbrengsten 2008	Indirecte beleggings- opbrengsten 2008	Kosten van vermogens- beheer 2008	Totaal 2008	Totaal 2007
Vastgoed	261	-/- 413		-/- 152	-
Aandelen	-	-/- 16.739		-/- 16.739	-/- 799
Vastrentende waarden	3.815	2.015		5.830	1.432
Derivaten	-	8.250		8.250	
Overige beleggingen	60	-/- 866		-/- 806	77
Beleggingskosten			-/- 443	-/- 443	-/- 343
	4.136	-/- 7.753	-/- 443	-/- 4.060	367

9. Saldo waardeoverdrachten

	2008	2007
Overgenomen pensioenverplichtingen	297	-
Overgedragen pensioenverplichtingen	-/- 418	-
	-/- 121	-

Dit betreft de ontvangst van of betaling aan pensioenfondsen of pensioenverzekeraar van respectievelijk de vorige of nieuwe werkgever van de contante waarde van premievrije pensioenaanspraken van deelnemers die tot de datum einde deelneming zijn opgebouwd. De ontvangsten koopsommen worden aangewend voor de inkoop van pensioen.

10. Pensioenuitkeringen

	2008	2007
Periodieke uitkeringen	3.381	3.057
Afkopen	19	1
	3.400	3.058

De post afkopen betreft de afkoop van pensioenen die lager zijn dan €406,44 per jaar

11. Mutatie technische voorzieningen

Pensioenopbouw

Onder pensioenopbouw is opgenomen de actuariel berekende waarde van de opbouw tijdens de deelname. Dit is het effect op de voorziening pensioenverplichtingen van de in het verslagjaar opgebouwde rechten ouderdomspensioen en nabestaandenpensioen.

Toeslagverlening

Op grond van het gestelde in het pensioenreglement worden de opgebouwde en ingegane pensioenen jaarlijks met een onvoorwaardelijke toeslag van 2% verhoogd. Afhankelijk van de financiële positie van de stichting kan het bestuur een extra toeslag verlenen. Het beleid met betrekking tot het verlenen van extra toeslagen is voorwaardelijk en er wordt door de stichting geen bestemmingsreserve gevormd ten behoeve van het voorwaardelijke toeslagbeleid. Extra toeslagen worden uit de algemene reserve gefinancierd, indien en voorzover de algemene reserve daartoe naar het oordeel van het bestuur toereikend is.

Rentetoevoeging

De pensioenverplichtingen zijn opgerent met 4,696% (2007 4,066%), zijnde de eenjaarsrente.

Onttrekking voor pensioenuitkeringen

Verwachte toekomstige pensioenuitkeringen worden vooraf actuariel berekend en opgenomen in de voorziening pensioenverplichtingen. De onder dit hoofd opgenomen afname van de voorziening betreft het bedrag dat vrijkomt ten behoeve van de financiering van de pensioenen van de verslagperiode.

Wijziging marktrente

Jaarlijks wordt per 31 december de marktwaarde van de technische voorzieningen herrekend door toepassing van de actuele rentetermijnstructuur. Het effect van de verandering van de rentetermijnstructuur wordt verantwoord onder het hoofd wijziging marktrente.

12. Herverzekeringen

Het overlijdensrisico dat voortvloeit uit de verzekering van het aanvullend partnerpensioen voor actieve deelnemers is volledig herverzekerd bij Zwitserleven.

	2008	2007
Premies		
voor nabestaandenpensioen	-/- 57	-/- 76
	<hr/>	<hr/>
	-/- 57	-/- 76

13. Pensioenuitvoerings- en administratiekosten

	2008	2007
Administratiekosten	681	880
Advies- en controlekosten	171	101
Overige kosten	141	124
	<hr/>	<hr/>
	993	1.105

Honoraria accountant

	Mazars
	2008
1 Controle van de jaarrekening	32,4
2 Assurance rapport t.b.v. Stg. FVP	3,1
3 Bijwonen en voorbereiden vergaderingen	10,2
4 Diverse overige adviezen en werkzaamheden	17,3
	<hr/>
Totaal	63,0

Personeelsleden en vergoedingen bestuur

Het pensioenfonds heeft geen personeel in dienst.

De bestuurders van het pensioenfonds ontvingen in 2008 € 76.831 aan vergoedingen (in 2007 € 64.852).

Belastingen

De activiteiten van het fonds zijn vrijgesteld van belastingheffing in het kader van de vennootschapsbelasting.

De Meern, 3 juni 2009

Stichting Pensioenfonds voor Verloskundigen

Mevrouw H.M. Cromheecke – Reus
Voorzitter

Mevrouw M.P. van der Kwast
Secretaris

Mevrouw S.C. van der Mandele – van der Bom

Mevrouw M.E.A. Bartels
Peningmeester

Mevrouw M.G.P.G. Elings

G. Overige gegevens

ACTUARIËLE VERKLARING

OPDRACHT

Door Stichting Pensioenfonds voor Verloskundigen te Tilburg is aan Towers Perrin de opdracht verleend tot het afgeven van een actuariële verklaring als bedoeld in de Wet verplichte beroepspensioenregeling over het boekjaar 2008.

GEGEVENS

De gegevens waarop mijn onderzoek is gebaseerd, zijn verstrekt door en tot stand gekomen onder de verantwoordelijkheid van het bestuur van het pensioenfonds.

Voor de toetsing van de fondsmiddelen en voor de beoordeling van de vermogenspositie heb ik mij gebaseerd op de financiële gegevens die ten grondslag liggen aan de jaarrekening.

In overeenstemming met de richtlijn "Samenwerking tussen accountant en actuaris ter zake van de controle van verantwoordingen van verzekeringsinstellingen" heeft de accountant van het pensioenfonds mij geïnformeerd over zijn bevindingen ten aanzien van de betrouwbaarheid en de volledigheid van de administratieve basisgegevens en de overige uitgangspunten die voor mijn oordeelsvorming van belang zijn.

WERKZAAMHEDEN

Ter uitvoering van de opdracht heb ik onderzocht of is voldaan aan de artikelen 121 tot en met 135 van de Wet verplichte beroepspensioenregeling. De door het pensioenfonds verstrekte administratieve basisgegevens en de bevindingen van de accountant ten aanzien hiervan zijn zodanig dat ik die gegevens als uitgangspunt voor mijn beoordelingswerkzaamheden heb aanvaard.

Als onderdeel van de werkzaamheden voor de opdracht:

- heb ik ondermeer onderzocht of de technische voorzieningen, het Minimaal Vereist Eigen Vermogen en het Vereist Eigen Vermogen toereikend zijn vastgesteld; en
- heb ik mij een oordeel gevormd over de vermogenspositie van het pensioenfonds.

Mijn onderzoek heb ik zodanig uitgevoerd, dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de resultaten geen onjuistheden van materieel belang bevatten. Ik heb mij een oordeel gevormd over de waarschijnlijkheid waarmee het pensioenfonds de tot balansdatum aangevane verplichtingen zal kunnen nakomen.

De beschreven werkzaamheden en de uitvoering daarvan zijn in overeenstemming met de binnen het Actuarieel Genootschap geldende normen en gebruiken en vormen naar mijn mening een deugdelijke grondslag voor mijn oordeel.

OORDEEL

Met inachtneming van het voorafgaande en het navolgende verklaar ik dat naar mijn overtuiging is voldaan aan de artikelen 121 tot en met 135 van de Wet verplichte beroepspensioenregeling.

De technische voorzieningen zijn, overeenkomstig de beschreven berekeningsregels en uitgangspunten, toereikend vastgesteld. Het eigen vermogen van het pensioenfonds is op de balansdatum lager dan het wettelijke Minimaal Vereist Eigen Vermogen. Het eigen vermogen van het pensioenfonds is op de balansdatum lager dan het wettelijk Vereist Eigen Vermogen.

Gemeten naar de wettelijke maatstaf is ten aanzien van de verplichtingen, aangegaan tot balansdatum, sprake van een dekkingstekort.

De vermogenspositie van Stichting Pensioenfonds voor Verloskundigen is naar mijn mening onvoldoende, vanwege een dekkingstekort. Daarbij is bepalend de mate van waarschijnlijkheid dat het pensioenfonds zal kunnen voldoen aan de verplichtingen, aangegaan tot balansdatum, in aanmerking nemend het streven inzake toeslagen, zoals aan verzekerden meegedeeld en de in wet- en regelgeving opgenomen criteria. De maatregelen, genomen tot herstel van de financiële positie, zijn daarbij betrokken.

Rotterdam, 15 juni 2009

Dr. R.J.G. Wilms AAG
verbonden aan Towers Perrin Netherlands B.V.

Aan het bestuur van
Stichting Pensioenfonds voor Verloskundigen
Tilburg

ACCOUNTANTSVERKLARING

VERKLARING BETREFFENDE DE JAARREKENING

Wij hebben de jaarrekening 2008 van Stichting Pensioenfonds voor Verloskundigen te Tilburg bestaande uit de balans per 31 december 2008 en de staat van baten en lasten over 2008 met de toelichting gecontroleerd.

VERANTWOORDELIJKHEID VAN HET BESTUUR

Het bestuur van de stichting is verantwoordelijk voor het opmaken van de jaarrekening die het vermogen en het resultaat getrouw dient weer te geven, alsmede voor het opstellen van het bestuursverslag, beide in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW. Deze verantwoordelijkheid omvat onder meer: het ontwerpen, invoeren en in stand houden van een intern beheersingssysteem relevant voor het opmaken van en getrouw weergeven in de jaarrekening van vermogen en resultaat, zodanig dat deze geen afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten bevat, het kiezen en toepassen van aanvaardbare grondslagen voor financiële verslaggeving en het maken van schattingen die onder de gegeven omstandigheden redelijk zijn.

VERANTWOORDELIJKHEID VAN DE ACCOUNTANT

Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel over de jaarrekening op basis van onze controle. Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht. Dienovereenkomstig zijn wij verplicht te voldoen aan de voor ons geldende gedragsnormen en zijn wij gehouden onze controle zodanig te plannen en uit te voeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat.

Een controle omvat het uitvoeren van werkzaamheden ter verkrijging van controle-informatie over de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening. De keuze van de uit te voeren werkzaamheden is afhankelijk van de professionele oordeelsvorming van de accountant, waaronder begrepen zijn beoordeling van de risico's van afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten. In die beoordeling neemt de accountant in aanmerking het voor het opmaken van en getrouw weergeven in de jaarrekening van vermogen en resultaat relevante interne beheersingssysteem, teneinde een verantwoorde keuze te kunnen maken van de controlewerkzaamheden die onder de gegeven omstandigheden adequaat zijn maar die niet tot doel hebben een oordeel te geven over de effectiviteit van het interne beheersingssysteem van de stichting.

Tevens omvat een controle onder meer een evaluatie van de aanvaardbaarheid van de toegepaste grondslagen voor financiële verslaggeving en van de redelijkheid van schattingen die het bestuur van de stichting heeft gemaakt, alsmede een evaluatie van het algehele beeld van de jaarrekening.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

OOORDEEL

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Pensioenfonds voor Verlooskundigen per 31 december 2008 en van het resultaat over 2008 in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

VERKLARING BETREFFENDE ANDERE WETTELIJKE VOORSCHRIFTEN EN/OF VOORSCHRIFTEN VAN REGELGEVENDE INSTANTIES

Op grond van de wettelijke verplichting ingevolge artikel 2:393 lid 5 onder f BW melden wij dat het bestuursverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, verenigbaar is met de jaarrekening zoals vereist in artikel 2:391 lid 4 BW.

Rotterdam, 15 juni 2009

MAZARS PAARDEKOOPEER HOFFMAN ACCOUNTANTS N.V.

drs. C.A. Harteveld RA

H. Bijlagen

Pensioenregeling (2008)

SPV is een beroepspensioenfonds als bedoeld in artikel 1 lid 1 sub j van de Wet verplichte beroepspensioenregeling (Wvb). De pensioenregeling is van kracht sinds 1 januari 1974 en is vastgelegd in het pensioenreglement. Het pensioenreglement is voor het laatst gewijzigd per 1 januari 2009.

De door SPV uitgevoerde pensioenregeling wordt gekarakteriseerd als een premiereregeling in de zin van de Wvb.

Deelnemerschap

Deelnemer is iedere verloskundige die als eerstelijns verloskundige in Nederland werkzaam is en in Nederland woonachtig is. Ook wanneer een verloskundige werkt als invaller, waarnemer, uitzendkracht of als echoscopist(e) voldoet zij aan de voorwaarden van deelname. Verloskundigen in loondienst op wie de pensioenregeling van het ABP of de Stichting Pensioenfonds Zorg en Welzijn (voormalig PGGM) van toepassing is, zijn vrijgesteld van deelneming.

Pensioenpremie

De SPV-pensioenregeling is een zogenoemde 'beschikbare premiereregeling'. Dat betekent dat de hoogte van de pensioenpremie het uitgangspunt is voor de berekening van de pensioenopbouw van de individuele deelnemer.

De hoogte van de jaarpremie wordt jaarlijks vastgesteld en is gelijk aan 12,1% van de pensioengrondslag. Deze pensioengrondslag wordt jaarlijks vastgesteld. In 2008 bedroeg het maximum beroepsinkomen € 57.700 en de franchise € 15.700. Bij dit maximum beroepsinkomen bedroeg in 2008 de jaarpremie € 5.082.

De door de actieve deelnemer betaalde premie wordt in eerste instantie aangewend voor de directe inkoop van ouderdomspensioen, ingaande bij het bereiken van de 65-jarige leeftijd, partnerpensioen en wezenpensioen.

Pensioenopbouw

De pensioenregeling kent een ouderdomspensioen, een partnerpensioen en een wezenpensioen. Daarnaast is er sprake van premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid en zijn er diverse keuzemogelijkheden voor de deelnemers op de pensioendatum. Hierna worden deze pensioenen en de keuzemogelijkheden kort toegelicht.

De jaarlijks in te kopen pensioenen en de op risicobasis te verzekeren pensioenen worden op basis van bereikte leeftijd bepaald aan de hand van de bij het pensioenreglement gevoegde tabellen. Deze tabellen zijn opgesteld op basis van actuariële grondslagen.

Ouderdomspensioen

Door jaarlijks pensioenpremie te betalen, bouwt een deelnemer elk jaar verder op aan zijn ouderdomspensioen. Een deelnemer kan op de pensioendatum zijn pensioen aanpassen aan zijn situatie en wensen van dat moment.

Partnerpensioen

De jaarlijkse opbouw van het partnerpensioen is gelijk aan 70% van de jaarlijkse opbouw van ouderdomspensioen.

Wanneer een actieve deelnemer onverhoopt komt te overlijden, is er voor de partner een partnerpensioen beschikbaar van 70% van het bereikbare ouderdomspensioen dat de deelnemer tot de pensioendatum zou hebben opgebouwd.

Onder partner wordt verstaan de echtgeno(o)t(e), de geregistreerde partner of degene die met de deelnemer ongehuwd samenwoont. Ongehuwd samenwonenden moeten de partner wel zelf aanmelden bij het pensioenfonds en een notariële samenlevingsovereenkomst overleggen.

Bijzonder partnerpensioen

Wanneer het huwelijk van de deelnemer vóór de pensioendatum is ontbonden of een samenlevingsovereenkomst met partnerpensioen is beëindigd, krijgt de gewezen partner een recht op bijzonder partnerpensioen. De hoogte van dit bijzonder partnerpensioen is gelijk aan het partnerpensioen waarop recht zou bestaan als de deelname zou zijn geëindigd op het tijdstip van scheiding¹. Als de deelname al is geëindigd, is het bijzonder partnerpensioen gelijk aan het partnerpensioen waarop recht is ontstaan bij het beëindigen van de deelname, inclusief de daarop inmiddels verleende toeslagen.

Bijzonder partner pensioen voor samenwoners

Bij de ongehuwde, niet-geregistreerde partners is er geen sprake van een formele datum van beëindiging, laat staan van inschrijving in de registers van de burgerlijke stand daarvan. Om eenduidig vast te stellen op welk moment een niet-geregistreerde samenleving eindigt, wordt een onderhandse overeenkomst opgevraagd waarin beide partners aangeven dat het samenleven beëindigd is.

Overdragen van het bijzonder partnerpensioen

De Wvb verplicht een pensioenfonds om de gerechtigde op bijzonder partnerpensioen de mogelijkheid te bieden, na overlijden van de (gewezen) deelnemer of gepensioneerde, dit pensioen over te dragen aan een eerdere of latere partner van de overleden deelnemer, gewezen deelnemer of gepensioneerde. Dit moet worden geregeld bij notariële akte en deze keuze is onherroepelijk.

SPV vraagt bij toepassing van deze wettelijke overdracht medische waarborgen en een vergoeding voor de administratiekosten.

Wezenpensioen

Bij overlijden van de deelnemer, de gewezen deelnemer of de gepensioneerde deelnemer hebben zijn kinderen (tot 21 jaar) recht op een wezenpensioen. Het wezenpensioen bedraagt 20% van het partnerpensioen.

Premievrijstelling bij algehele blijvende arbeidsongeschiktheid

De pensioenregeling voorziet in een premievrije pensioenopbouw bij algehele blijvende arbeidsongeschiktheid van 66 2/3 % of meer voor het beroep, of andere werkzaamheden die voor zijn krachten en bekwaamheden zijn berekend en die met het oog op zijn opleiding en vroegere werkzaamheden in redelijkheid van hem kunnen worden verlangd. Voor het toekennen van premievrijstelling moet de deelnemer voldoen aan de voorwaarden die zijn opgenomen in het pensioenreglement. Als een dergelijke vrijstelling wordt toegekend, zet de deelnemer zijn pensioenopbouw voort, zonder dat de deelnemer verder een pensioenpremie hoeft af te dragen.

Keuze mogelijkheden bij pensioeningang

De jaarlijks in te kopen pensioenen en de te verzekeren pensioenen worden bepaald aan de hand van de tabellen in het pensioenreglement. De pensioenleeftijd is 'standaard' 65 jaar. Een deelnemer heeft de mogelijkheid om op zijn pensioendatum zijn pensioen aan te passen aan zijn situatie en wensen van dat moment. Bij pensioeningang informeert het pensioenfonds de deelnemer over de uitkomsten van de diverse mogelijkheden, dit aan de hand van individuele berekeningen.

---

¹ eventueel verminderd met de aanspraken van vorige partners.

Vervroegen of uitstellen van de pensioeningang

Het ouderdomspensioen gaat standaard in op de eerste dag van de maand waarin de deelnemer of gewezen deelnemer de 65-jarige leeftijd bereikt. Het ouderdomspensioen eindigt op de laatste dag van de maand van overlijden. De deelnemer kan ervoor kiezen de pensioenleeftijd maximaal tien jaar te vervroegen. De pensioenaanspraken (het ouderdomspensioen en het partnerpensioen) worden dan lager.

Uitstel van de ingangsdatum is mogelijk tot de 70-jarige leeftijd. Uitstel van de ingangsdatum van het ouderdomspensioen kan alleen worden verleend als de deelnemer gedurende de periode van uitstel werkzaam blijft. Het ouderdomspensioen, en daarmee het partnerpensioen, wordt in dat geval hoger.

Ruilen ouderdomspensioen in partnerpensioen

Kort voor de pensioendatum krijgt de deelnemer de gelegenheid schriftelijk aan te geven of de deelnemer een gedeelte van zijn ouderdomspensioen wenst in te ruilen voor een hoger partnerpensioen. Vanaf 2008 wordt deze keuzemogelijkheid ook aangeboden bij beëindiging van de actieve deelname.

SPV is verplicht om uitruil toe te staan tot een niveau waarin het partnerpensioen in een verhouding van 70 tot 100 staat ten opzichte van het na uitruil verlaagde ouderdomspensioen. Uitruil is voor een (gewezen) deelnemer met name interessant als een deel van het partnerpensioen is afgescheiden als bijzonder partnerpensioen. Immers: voor de huidige partner is dan een lager percentage van het ouderdomspensioen aan partnerpensioen beschikbaar dan voor degene die niet eerder is gescheiden. Dit kan door dit keuzerecht dan worden gecorrigeerd. Daarbij moet wel bedacht worden dat de uitruilmogelijkheid in deze beperkt is, omdat het ouderdomspensioendeel waarvan een deel bedoeld is voor de ex-partner, niet bij de uitruil mag worden betrokken.

Ruilen partnerpensioen in ouderdomspensioen

Ook heeft de deelnemer op de pensioendatum de mogelijkheid het opgebouwde partnerpensioen (gedeeltelijk) in te ruilen voor een hoger ouderdomspensioen. Als de deelnemer daarvoor kiest, betekent dit dat zijn partner geen of een lager partnerpensioen krijgt als de deelnemer komt te overlijden. Inruil kan alleen als de partner van de deelnemer daar schriftelijk toestemming voor geeft.

Wanneer op de pensioendatum geen partnergegevens bij de administrateur bekend zijn dan wordt de aanspraak op het partnerpensioen automatisch omgezet in een hoger ouderdomspensioen.

Het bijzonder partnerpensioen komt niet voor uitruil in aanmerking.

Conversie

De deelnemer of gewezen deelnemer kan bij ingang van het ouderdomspensioen, in plaats van het reglementaire pensioen, kiezen voor een zodanig herberekende pensioenaanspraak, dat een toekomstige jaarlijkse stijging van 2% wordt geconverteerd naar een hoger aanvangspensioen. Door deze keuze stijgt de pensioenuitkering jaarlijks met 2%-punten minder dan de niet geconverteerde pensioenen.

Mocht de verhoging in enig jaar totaal 2% zijn, dan stijgt het pensioen niet. Is de totale verhoging bijvoorbeeld 5%, dan stijgt het pensioen met slechts 3%.

Hoog/laag-constructie

Een deelnemer, die voor conversie heeft gekozen, kan ook nog kiezen voor een hoog/laag-constructie. Dit betekent dat de deelnemer de eerste 5 of 10 jaar een verhoogd ouderdomspensioen krijgt en vervolgens een verlaagd ouderdomspensioen. De verhouding tussen het hoge en het lage ouderdomspensioen moet 133,3 :100 zijn. Toepassing van deze keuze heeft geen invloed op de hoogte van het partnerpensioen.

Alle omzettingen vinden plaats op basis van sekseneutrale factoren.

Afkoopregeling

Een ouderdomspensioen van minder dan € 406,44(cijfer 2008) per jaar, inclusief een eventueel bij het ouderdomspensioen behorend partnerpensioen, kan twee jaar na beëindiging van de deelneming door SPV worden afgekocht, tenzij binnen twee jaar na beëindiging van de deelneming een procedure tot waardeoverdracht is gestart.

Een partnerpensioen van minder dan € 406,44 (cijfer 2008) per jaar kan binnen zes maanden na de ingangsdatum worden afgekocht. Als laatste kan ook een bijzonder partnerpensioen van minder dan € 406,44 per jaar binnen zes maanden na de melding van de scheiding worden afgekocht. Bijzonder partnerpensioen wordt afgekocht ten gunste van de gewezen partner.

Vrijwillige voorzetting

SPV biedt deelnemers, bij beëindiging van de deelname de mogelijkheid aan hun deelname, aansluitend aan de verplichte deelname, voor maximaal drie jaar vrijwillig voort te zetten. Deze mogelijkheid biedt het pensioenfonds haar deelnemers sinds 2008.

Toeslagbeleid

Toeslagverlening is bedoeld om de waarde van uw pensioen op peil te houden. Bij de toeslagverlening over de ingegane pensioenen en de pensioenaanspraken is er sprake van een onvoorwaardelijke toeslag van 2%, wat betekent dat u recht hebt op een jaarlijkse verhoging van uw pensioen met 2%. Indien u voor 31 december 2003 ex-deelnemer of pensioengerechtigde bent geworden, geldt voor u een onvoorwaardelijke toeslagverlening van 2,5%. Deze onvoorwaardelijke toeslagverlening is alleen van toepassing op de tot 31 december 2003 opgebouwde pensioenaanspraken. Uw pensioenfonds heeft geld gereserveerd voor deze onvoorwaardelijke toeslagverlening. Voor een deel is de toeslagverlening voorwaardelijk. Het bestuur beslist jaarlijks in hoeverre de ingegane pensioenen en pensioenaanspraken worden verhoogd bovenop de onvoorwaardelijke verhoging van 2% respectievelijk 2,5%. De toeslagverlening wordt gedeeltelijk uit de premie gefinancierd.

Als bij de ingang van het pensioen is gekozen voor conversie zoals bedoeld in artikel 14 van het pensioenreglement, dan geldt het bovenstaande, met dien verstande dat de totale verhoging (de onvoorwaardelijke verhoging van 2% respectievelijk 2,5% plus de voorwaardelijke verhoging) wordt verminderd met 2 procentpunten of 3 procentpunten, afhankelijk van de datum waarop u met pensioen bent gegaan en hebt gekozen voor conversie.

Voorbeeld: als de niet-geconverteerde pensioenen worden verhoogd met 3,5%, dan worden de geconverteerde pensioenen verhoogd met 1,5% of 0,5%. In sommige gevallen kan de vermindering tot een negatief toeslagpercentage leiden.

Voorwaardelijkheidsverklaringen SPV

De voorwaardelijkheidsverklaringen die vanaf 2009 worden gebruikt:

Deelnemer

Uw pensioenfonds probeert ieder jaar uw opgebouwd pensioen te verhogen. U hebt recht op een jaarlijkse verhoging van uw opgebouwd pensioen van 2% (het onvoorwaardelijke deel van de toeslagverlening). Daar bovenop probeert uw pensioenfonds uw opgebouwd pensioen jaarlijks extra te verhogen (het voorwaardelijk deel van toeslagverlening). Het opgebouwd pensioen is dit jaar (over 2008) met 2% verhoogd. Uw pensioenfonds heeft het opgebouwd pensioen de afgelopen drie jaar als volgt verhoogd:

- Over het jaar 2007 met 3%. De prijzen gingen toen met 1,61% omhoog.
- Over het jaar 2006 met 3%. De prijzen gingen toen met 1,16% omhoog.
- Over het jaar 2005 met 3%. De prijzen gingen toen met 1,67% omhoog.

Uw pensioenfonds betaalt de onvoorwaardelijk toekomstige verhogingen van uw opgebouwd pensioen uit premies. De voorwaardelijke verhoging wordt gedeeltelijk uit premies en gedeeltelijk uit beleggingsrendement betaald. (Ten aanzien van het voorwaardelijke deel van de toeslagverlening:) U hebt door deze verhoging en de verwachting voor komende jaren niet meteen ook recht op verhogingen in de toekomst.

Gewezen deelnemer na 31 december 2003

Uw pensioenfonds probeert ieder jaar uw opgebouwd pensioen te verhogen. U hebt recht op een jaarlijkse verhoging van uw opgebouwd pensioen van 2% (het onvoorwaardelijke deel van de toeslagverlening). Daar bovenop probeert uw pensioenfonds uw opgebouwd pensioen jaarlijks extra te verhogen (het voorwaardelijk deel van toeslagverlening). Het opgebouwd pensioen is dit jaar (over 2008) met 2% verhoogd. Uw pensioenfonds heeft het opgebouwd pensioen de afgelopen drie jaar als volgt verhoogd:

- Over het jaar 2007 met 3%. De prijzen gingen toen met 1,61% omhoog.
- Over het jaar 2006 met 3%. De prijzen gingen toen met 1,16% omhoog.
- Over het jaar 2005 met 3%. De prijzen gingen toen met 1,67% omhoog.

Uw pensioenfonds betaalt de onvoorwaardelijk toekomstige verhogingen van uw opgebouwd pensioen uit premies. De voorwaardelijke verhoging wordt gedeeltelijk uit premies en gedeeltelijk uit beleggingsrendement betaald. (Ten aanzien van het voorwaardelijke deel van de toeslagverlening:) U hebt door deze verhoging en de verwachting voor komende jaren niet meteen ook recht op verhogingen in de toekomst.

Gewezen deelnemer voor 31 december 2003

Uw pensioenfonds probeert ieder jaar uw opgebouwd pensioen te verhogen. U hebt recht op een jaarlijkse verhoging van uw opgebouwd pensioen van 2,5% (het onvoorwaardelijke deel van de toeslagverlening). Daar bovenop probeert uw pensioenfonds uw opgebouwd pensioen jaarlijks extra te verhogen (het voorwaardelijk deel van toeslagverlening). Het opgebouwd pensioen is dit jaar (over 2008) met 2,5% verhoogd. Uw pensioenfonds heeft het opgebouwd pensioen de afgelopen drie jaar als volgt verhoogd:

- Over het jaar 2007 met 3%. De prijzen gingen toen met 1,61% omhoog.
- Over het jaar 2006 met 3%. De prijzen gingen toen met 1,16% omhoog.
- Over het jaar 2005 met 3%. De prijzen gingen toen met 1,67% omhoog.

Uw pensioenfonds betaalt de onvoorwaardelijk toekomstige verhogingen van uw opgebouwd pensioen uit premies. De voorwaardelijke verhoging wordt gedeeltelijk uit premies en gedeeltelijk uit beleggingsrendement betaald. (Ten aanzien van het voorwaardelijke deel van de toeslagverlening:) U hebt door deze verhoging en de verwachting voor komende jaren niet meteen ook recht op verhogingen in de toekomst.

*Pensioengerechtigde **na** 31 december 2003 **niet** gekozen voor conversie*

Uw pensioenfonds probeert ieder jaar uw pensioenuitkering te verhogen. U hebt recht op een jaarlijkse verhoging van uw pensioenuitkering van 2% (het onvoorwaardelijke deel van de toeslagverlening). Daar bovenop probeert uw pensioenfonds uw pensioenuitkering jaarlijks extra te verhogen (het voorwaardelijk deel van toeslagverlening). De pensioenuitkeringen zijn dit jaar (over 2008) met 2% verhoogd. Uw pensioenfonds heeft de pensioenuitkeringen de afgelopen drie jaar als volgt verhoogd:

- Over het jaar 2007 met 3%. De prijzen gingen toen met 1,61% omhoog.
- Over het jaar 2006 met 3%. De prijzen gingen toen met 1,16% omhoog.
- Over het jaar 2005 met 3%. De prijzen gingen toen met 1,67% omhoog.

Uw pensioenfonds betaalt de onvoorwaardelijk toekomstige verhogingen van uw pensioenuitkering uit premies. De voorwaardelijke verhoging wordt gedeeltelijk uit premies en gedeeltelijk uit beleggingsrendement betaald. (Ten aanzien van het voorwaardelijke deel van de toeslagverlening:) U hebt door deze verhoging en de verwachting voor komende jaren niet meteen ook recht op verhogingen in de toekomst.

*Pensioengerechtigde **na** 31 december 2003 **wel** gekozen voor conversie*

Uw pensioenfonds probeert ieder jaar uw pensioenuitkering te verhogen. U hebt recht op een jaarlijkse verhoging van uw pensioenuitkering van 2% (het onvoorwaardelijke deel van de toeslagverlening). Daar bovenop probeert uw pensioenfonds uw pensioenuitkering jaarlijks extra te verhogen (het voorwaardelijk deel van toeslagverlening). Omdat u bij de ingang van het pensioen hebt gekozen voor conversie, wordt de totale verhoging verminderd met 2 procentpunten. De pensioenuitkeringen zijn dit jaar (over 2008) met 0% verhoogd. Uw pensioenfonds heeft de pensioenuitkeringen de afgelopen drie jaar als volgt verhoogd:

- Over het jaar 2007 met 1%. De prijzen gingen toen met 1,61% omhoog.
- Over het jaar 2006 met 1%. De prijzen gingen toen met 1,16% omhoog.
- Over het jaar 2005 met 1%. De prijzen gingen toen met 1,67% omhoog.

Uw pensioenfonds betaalt de onvoorwaardelijk toekomstige verhogingen van uw pensioenuitkering uit premies. De voorwaardelijke verhoging wordt gedeeltelijk uit premies en gedeeltelijk uit beleggingsrendement betaald. (Ten aanzien van het voorwaardelijke deel van de toeslagverlening:) U hebt door deze verhoging en de verwachting voor komende jaren niet meteen ook recht op verhogingen in de toekomst.

*Pensioengerechtigde **voor** 31 december 2003 **niet** gekozen voor conversie*

Uw pensioenfonds probeert ieder jaar uw pensioenuitkering te verhogen. U hebt recht op een jaarlijkse verhoging van uw pensioenuitkering van 2,5% (het onvoorwaardelijke deel van de toeslagverlening). Daar bovenop probeert uw pensioenfonds uw pensioenuitkering jaarlijks extra te verhogen (het voorwaardelijk deel van toeslagverlening). De pensioenuitkeringen zijn dit jaar (over 2008) met 2,5% verhoogd. Uw pensioenfonds heeft de pensioenuitkeringen de afgelopen drie jaar als volgt verhoogd:

- Over het jaar 2007 met 3%. De prijzen gingen toen met 1,61% omhoog.
- Over het jaar 2006 met 3%. De prijzen gingen toen met 1,16% omhoog.
- Over het jaar 2005 met 3%. De prijzen gingen toen met 1,67% omhoog.

Uw pensioenfonds betaalt de onvoorwaardelijk toekomstige verhogingen van uw pensioenuitkering uit premies. De voorwaardelijke verhoging wordt gedeeltelijk uit premies en gedeeltelijk uit beleggingsrendement betaald. (Ten aanzien van het voorwaardelijke deel van de toeslagverlening:) U hebt door deze verhoging en de verwachting voor komende jaren niet meteen ook recht op verhogingen in de toekomst.

Pensioengerechtigde voor 31 december 2003 wel gekozen voor conversie

Uw pensioenfonds probeert ieder jaar uw pensioenuitkering te verhogen. U hebt recht op een jaarlijkse verhoging van uw pensioenuitkering van 2,5% (het onvoorwaardelijke deel van de toeslagverlening). Daar bovenop probeert uw pensioenfonds uw pensioenuitkering jaarlijks extra te verhogen (het voorwaardelijk deel van toeslagverlening). Omdat u bij de ingang van het pensioen hebt gekozen voor conversie, wordt de totale verhoging verminderd met 3 procentpunten. De pensioenuitkeringen zijn dit jaar (over 2008) met 0,5% verlaagd. Uw pensioenfonds heeft de pensioenuitkeringen de afgelopen drie jaar als volgt verhoogd:

- Over het jaar 2007 met 0%. De prijzen gingen toen met 1,61% omhoog.
- Over het jaar 2006 met 0%. De prijzen gingen toen met 1,16% omhoog.
- Over het jaar 2005 met 0%. De prijzen gingen toen met 1,67% omhoog.

Uw pensioenfonds betaalt de onvoorwaardelijk toekomstige verhogingen van uw pensioenuitkering uit premies. De voorwaardelijke verhoging wordt gedeeltelijk uit premies en gedeeltelijk uit beleggingsrendement betaald. (Ten aanzien van het voorwaardelijke deel van de toeslagverlening:) U hebt door deze verhoging en de verwachting voor komende jaren niet meteen ook recht op verhogingen in de toekomst.

Gewezen partner

Uw pensioenfonds probeert ieder jaar uw opgebouwd pensioen te verhogen. U hebt recht op een jaarlijkse verhoging van uw opgebouwd pensioen van 2% (het onvoorwaardelijke deel van de toeslagverlening). Daar bovenop probeert uw pensioenfonds uw opgebouwd pensioen jaarlijks extra te verhogen (het voorwaardelijk deel van toeslagverlening). Het opgebouwd pensioen is dit jaar (over 2008) met 2% verhoogd. Uw pensioenfonds heeft het opgebouwd pensioen de afgelopen drie jaar als volgt verhoogd:

- Over het jaar 2007 met 3%. De prijzen gingen toen met 1,61% omhoog.
- Over het jaar 2006 met 3%. De prijzen gingen toen met 1,16% omhoog.
- Over het jaar 2005 met 3%. De prijzen gingen toen met 1,67% omhoog.

Uw pensioenfonds betaalt de onvoorwaardelijk toekomstige verhogingen van uw opgebouwd pensioen uit premies. De voorwaardelijke verhoging wordt gedeeltelijk uit premies en gedeeltelijk uit beleggingsrendement betaald. (Ten aanzien van het voorwaardelijke deel van de toeslagverlening:) U hebt door deze verhoging en de verwachting voor komende jaren niet meteen ook recht op verhogingen in de toekomst.

Verloopstaat deelnemers

	2008		2007
Deelnemers			
Stand vorig boekjaar		1.751	1.725
Herintreding	78		-
Nieuwe toetredingen	173		176
Beëindiging deelname	-/- 178		-/- 234
Ingang pensioen	-/- 11		-/- 2
Overlijden	-/- 2		-
Waarde-overdracht	-		-
Andere oorzaken	-		86*
		<u>60</u>	<u>26</u>
Stand einde boekjaar		<u><u>1.811</u></u>	<u><u>1.751</u></u>
Gewezen deelnemers			
Stand vorig boekjaar		752	620
Herintreding	-/- 78		-
Beëindiging deelname	178		234
Waardeoverdrachten	-/- 28		-
Ingang pensioen	-/- 28		-/- 29
Overlijden	-/- 1		-/- 2
Andere oorzaken	-/- 6		-/- 71*
		<u>37</u>	<u>132</u>
Stand einde boekjaar		<u><u>789</u></u>	<u><u>752</u></u>
Pensioengerechtigden			
Stand vorig boekjaar		369	355
Ingang pensioen	39		33**
Overlijden	-/- 16		-/- 13
Afkoop	-/- 4		-/- 1
Andere oorzaken	3		-/- 5
		<u>22</u>	<u>14</u>
Stand einde boekjaar		<u><u>391</u></u>	<u><u>369</u></u>

* Betreffen correcties door conversie naar nieuw administratiesysteem. Dit verschil wordt met name veroorzaakt door het feit dat deelnemers met premievrijstelling wegens arbeidsongeschiktheid vroeger werden ingedeeld bij de niet-actieve deelnemers. Na de conversie worden deze deelnemers gezien als actieve deelnemers.

** In 2007 zijn 2 actieve deelnemers en 29 gewezen deelnemers met pensioen gegaan. Daarnaast zijn er 2 partnerpensioenen ingegaan, door het overleden van een gewezen deelnemer, die naast aanspraken op ouderdompensioenen, ook aanspraken op nabestaandenpensioenen had opgebouwd. Per saldo zijn er dus 33 pensioeningangen.

Begripsomschrijvingen

ALM (asset en liability management)

Het managen van activa en verplichtingen met het doel de marktrisico's qua niveau en bewegelijkheid te begrenzen en tegelijkertijd een zo hoog mogelijk rendement te behalen binnen deze grenzen.

AOW

Uitkering die iedere Nederlandse ingezetene vanaf zijn 65e maandelijks vanuit de Algemene Ouderdomswet (AOW) ontvangt.

Basispensioenregeling

Het deel van de pensioenregeling waaraan iedere deelnemer gehouden is om deel te nemen.

Beschikbare-premieregeling

Een beschikbare premieregeling (defined contribution of DC-regeling) is een regeling waarbij een overeengekomen premie beschikbaar wordt gesteld om pensioenrechten voor te verzekeren. Er worden hierbij geen toezeggingen gedaan over de hoogte van de te verzekeren pensioenuitkeringen.

Bestuur

Het bestuur van de Stichting Pensioenfonds voor Verloskundigen.

Collectieve actuariële gelijkwaardigheid

Voor de bepaling van de hoogte van het pensioen na uitruil of vervroeging wordt voor mannen en vrouwen uitgegaan van dezelfde factoren. Er wordt dus geen verschil gemaakt tussen de levenskansen van een mannelijke en een vrouwelijke deelnemer.

Deelnemer

Iedere mannelijke of vrouwelijk verloskundige die in Nederland als zodanig de praktijk uitoefent en in Nederland woont. Geen deelnemer is de verloskundige die zijn beroep uitsluitend uitoefent in publiekrechtelijke of privaatrechtelijke dienstbetrekking en die op grond van dat dienstverband verplicht deelneemt aan het pensioenfonds ABP of het Pensioenfonds voor Zorg & Welzijn.

Derivaten

Een financieel instrument waarvan de waarde is afgeleid van één of meer onderliggende waarde.

DNB

De Nederlandsche Bank

DPV

Deelnemersvereniging Pensioenfonds Verloskundigen

Duration

De duration is de gewogen gemiddelde looptijd van kasstromen waarbij het gewicht van elke kasstroom wordt bepaald door het relatieve belang van die kasstroom.

Franchise

Na de 65-jarige leeftijd bestaat het inkomen in principe uit een ouderdomspensioen en een AOW-uitkering. Bij de opbouw van het pensioen wordt al rekening gehouden met deze AOW-uitkering door het gebruik van een franchise. De franchise is het deel van het inkomen waarover geen pensioen wordt opgebouwd in verband met de vanaf 65-jarige leeftijd te ontvangen AOW-uitkering.

Gepensioneerde

De persoon die op grond van het pensioenreglement een ouderdomspensioen van het pensioenfonds ontvangt.

Gewezen deelnemer

De persoon van wie het deelnemerschap in de pensioenregeling is geëindigd en die een premievrije aanspraak op pensioen tegenover het pensioenfonds heeft gekregen en behouden.

IP

Interpolis Pensioenbeheer B.V. (de uitvoerder)

Kind

Een kind dat in familierechtelijke betrekking staat tot de deelnemer, gewezen deelnemer of gepensioneerde.

langlevenrisico

Het risico waarbij een afname van de sterftkans lager is dan de sterftkans volgens het tarief en een verslechtering van het resultaat laat zien

Norminkomen voor loondienstmedewerkers

Het norminkomen voor loondienstmedewerkers wordt jaarlijks volgens een vaste methodiek afgeleid van het norminkomen voor zelfstandigen. Hierbij wordt ook rekening gehouden met de correctie voor werkgeverslasten.

Norminkomen voor zelfstandigen

Het norminkomen voor zelfstandigen wordt als volgt bepaald: het tarief per partus – zoals vastgesteld door de Nederlandse Zorgautoriteit – vermenigvuldigd met het aantal normpartus op jaarbasis minus de vaste kostenaf trek. De vaste kostenaf trek is in dit verband een percentage van het norminkomen voor zelfstandigen. Dit percentage wordt vastgesteld door de Nederlandse Zorgautoriteit.

Ouderdomspensioen

Maandelijks uitkering die de deelnemer vanaf zijn pensioendatum tot zijn overlijden ontvangt.

Partner

- a. De echtgenoot/echtgenote van de deelnemer; of
- b. De persoon met wie de deelnemer een bij de burgerlijke stand geregistreerd partnerschap is aangegaan; of
- c. De persoon met wie de deelnemer een gezamenlijke huishouding voert, mits:
  - de deelnemer en de partner beiden ongehuwd zijn en geen geregistreerd partnerschap zijn aangegaan met een derde; en
  - de partner geen bloed- of aanverwant in de rechte lijn is van de deelnemer; en
  - de deelnemer en de partner gedurende ten minste een half jaar aantoonbaar een gezamenlijke huishouding voeren en ten overstaan van een notaris een samenlevingsovereenkomst hebben getekend.

Partnerpensioen

Periodieke uitkering aan de partner van de deelnemer, gewezen deelnemer of gepensioneerde, die wordt uitgekeerd na het overlijden van de deelnemer, gewezen deelnemer of gepensioneerde.

Pensioenaangroei

De aan een kalenderjaar toe te rekenen aangroei van het bedrag van het jaarlijks uit te betalen ouderdomspensioen, voor zover die aangroei het gevolg is van toename van de diensttijd in dat kalenderjaar.

Pensioendatum

De eerste dag van de maand waarin de (gewezen) deelnemer de leeftijd van 65 jaar bereikt.

Pensioenfonds

De Stichting Pensioenfonds voor Verloskundigen.

Pensioengerechtigde

De persoon die op grond van de pensioenregeling een pensioen van het Pensioenfonds ontvangt.

Pensioengrondslag

De basis voor de berekening van de hoogte van de pensioenen: het beroepsinkomen minus de franchise.

Pensioenoverzicht

Jaarlijks overzicht van alle pensioenrechten en -bedragen die de deelnemer tot dan toe heeft opgebouwd en nog gaat opbouwen binnen de pensioenregeling.

PFG

Pension Fund Governance

Premie

Het bedrag dat een deelnemer jaarlijks moet betalen op basis van de pensioenregeling.

PW

Pensioenwet

SAVB

Syntrus Achmea Vermogensbeheer

SPV

Stichting Pensioenfonds voor Verloskundigen

Statuten

De statuten van de Stichting Pensioenfonds voor Verloskundigen.

SZW

Sociale Zaken en Werkgelegenheid

Verloskundige

De verloskundige die als zodanig is ingeschreven in het register van de Wet op de beroepen in de individuele gezondheidszorg (BIG-register).

VO

VerantwoordingsOrgaan

Wvb

Wet verplichte beroepspensioenregeling